

לקוטי תורה • פרשת פינחס • מאמר 1

צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני...

”צו את בני ישראל ואמרת אליהם: את קרבני לחמי לאֲשִׁי”

רק בעולם הזה, באמצעות תורה, מצוות ותשובה, יכול האדם להמשיך על נשמתו את אור אין סוף עצמו, סובב כל עלמין, למעלה מכל הגילויים המדורגים של גן עדן; משום כך דווקא כאן, ולא בעולם הבא, אפשר להפוך את הנמוך לגבוה ביותר. הקרבנות מבטאים זאת: אש הנפש הבהמית, ”אש של ה״, עולה ופוגשת את ”אש של י״ היורדת מסובב כל עלמין — בגלוי בבית המקדש, ובתוך הנשמה באמצעות התפילה ולימוד התורה.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ״ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/likutei-torah/pinchas/1

הנקודה

רק בעולם הזה, באמצעות תורה, מצוות ותשובה, יכול האדם להמשיך על נשמתו את אור אין סוף עצמו, סובב כל עלמין, למעלה מכל הגילויים המדורגים של גן עדן; משום כך דווקא כאן, ולא בעולם הבא, אפשר להפוך את הנמוך לגבוה ביותר. הקרבנות מבטאים זאת: אש הנפש הבהמית, "אש של ה'", עולה ופוגשת את "אש של יי" הירודת מסובב כל עלמין — בגלוי בבית המקדש, ובתוך הנשמה באמצעות התפילה ולימוד התורה.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

המאמר שואל מדוע חוזר הביטוי "ואמרת אליהם" בפרשת קרבן התמיד, מדוע נאמר דווקא על הקרבנות שהם "ריח ניחוח", ומדוע הקרבנות בלבד תלויים בבית המקדש. התשובה מבוססת על ההבדל בין שני עולמות. העולם הבא הוא גילוי של ממלא כל עלמין, המחולק לדרגות קבועות, ולכן הנשמה נשארת שם כפי שעשתה את עצמה, ויש להסיר ממנה את לבושיה המלוכלכים. העולם הזה, שעדיין נתון בתהליך של בירור, מקבל הארה של סובב כל עלמין, ש"משווה קטן וגדול"; לכן האדם יכול כאן לבחור, לשוב בתשובה ולהפנות את געגועיו לה'. הקרבן, השייך ליסוד האש, הוא האש שלמטה העולה לפגוש את האש שלמעלה; "לחמ"י" הוא האתערותא דלתתא הממשיכה אש זו למטה, ו"ריח ניחוח" מחבר את העלייה והירידה, כשה' נחת רוח לפניו מכך שרצונו נעשה. לימוד התורה — דיבורם של הקרבנות — והתפילה — מחשבתם — פועלים אותו הדבר בתוך הנשמה; רק בבית המקדש, שבו האור המקיף נעלה ביותר, יכולה האש לרדת באופן גשמי.

מבנה

1	השאלות	11-2
	לקרבנות, כמו לכל מצווה, יש מחשבה — תפילה, דיבור — לימוד דיניהם, ומעשה — הקרבת הקרבן; שתי הפעמים שנאמר "ואמרת" מכוונות לשלושת אלה. מדוע נאמר "ריח ניחוח" רק על הקרבנות, ומדוע הם בלבד תלויים בבית המקדש?	
2	העולם הזה והעולם הבא	31-8
	"היום לעשותם": רק בעולם הזה יש בחירה חופשית ותשובה. בעולם הבא הנשמה אינה יכולה להשתחרר מן הלבושים שלכלכה, והיא זקוקה ל"כף הקלע". שם הגילוי הוא ממלא כל עלמין, מדורג וקבוע כמו איברי הגוף; כאן התורה והמצוות ממשיכות סובב כל עלמין, שלעומתו גן עדן הוא רק הארה. העולם הזה דומה לעובר שצורתו עדיין יכולה להשתנות.	
3	כוחה של התשובה	9-13
	ממלא כל עלמין, הנמשך ממלכות, יורד אפילו אל הקליפות; התשובה, שהיא הארה של סובב, מחזירה את החיות הזאת לשורשה. תחילה אתכפא — דיכוי הרצון, ואחר כך אתהפכא — הפניית געגועי הלב לה': "אשה", אש של ה', חוזרת ל"איש", אש של יי'. לכן שעה אחת של תשובה ומעשים טובים טובה מכל העולם הבא, ו"שוב עד הוי' אלקיך" ו"אחד — ואהבת" פירושם גילוי סובב בתוך ממלא.	
4	האש של הקרבן	14-18
	קרבן הבהמה שייך ליסוד האש; האש שלמטה עולה ומתאחדת עם האש שלמעלה, כשם שהתפילה מציתה בנפש הבהמית את להט המלאכים. "לאִשִּׁי" היא אש של יי', מסובב; "לחמ"י" הוא האתערותא דלתתא הממשיכה אותה למטה; ו"ריח ניחוח" הוא העלייה והירידה יחד — רצון העליון שלמעלה מחכמה הנמשך אל העשייה. שחרית היא העלייה, ומנחה היא ההמשכה למטה.	

"את קרבני" – אותיות התורה – מחבר את דיבורו של האדם עם הדיבור האלוהי באמצעות מידת הביטול של משה. התורה שבכתב "קוראת" לה' בשמותיו; התורה שבעל פה "שומרת", בכך שהיא נותנת גבולות לרצון העליון ומשמרת את אש האהבה קבועה בלב. התפילה נמשכת מקדושת השבת דרך המועדים, המקבילים לאבות ולשלוש התפילות היומיות.

6 מדוע הקרבנות זקוקים לבית המקדש

23-22

בכל מצווה מתגלה בנשמה האש שלמעלה, והדבר יכול להתרחש בכל מקום; בקרבנות היא התגלית באופן גשמי. גילוי בעולם הגשמי, כמו קריעת ים סוף, זקוק למקור שלמעלה מן העולם הנעלם עצמו, ומקור זה הוא בית המקדש, שבו אור מקיף נעלה ביותר.

מו ש ג י ם

ממלא כל עלמין ממלא כל עלמין

האור האלוהי הנמדד לכל עולם לפי דרגתו, ונמשך ממלכות; זהו גילוי העולם הבא וגן עדן, המחולק לדרגות קבועות שאינן יכולות להשתנות.

סובב כל עלמין סובב כל עלמין

אור אין סוף עצמו, הנעלם ונעלה מכל הדרגות, אשר "משווה קטן וגדול"; הוא נמשך בעולם הזה באמצעות תורה, מצוות ותשובה, והוא מקור האש שירדה על המזבח.

אש של יי ואש של הי אש יי ואש הי

דרשת המאמר על "איש" ו"אשה" ועל "לאִשִּׁי": האש שלמעלה, מסובב כל עלמין, והאש של הנפש הבהמית שלמטה, העולה לפגוש אותה.

אתכפיא ואתהפכא אתכפיא ואתהפכא

דיכוי הרצון בדברים אסורים, ולאחר מכן שינוי געגועי הלב כך שיופנו לה' בלבד.

תשובה תשובה

הארה של סובב כל עלמין, המחזירה חיות ממעמקי הנמוך ביותר אל מקורה, כך ש"סופן נעוץ בתחילתן"; אפשרית רק בעולם הזה.

כף הקלע כף הקלע

זיכוי הנשמה לאחר המוות, כשהיא מיטלטלת על ידי מחשבות העולם הזה שרדפה אחריהן, מפני שאינה יכולה להסיר בעצמה את לבושיה המלוכלכים.

קריאה ושמירה קריאה ושמירה

התורה שבכתב, המורכבת משמותיו של ה', "קוראת" לו להתקרב – "את קרבני"; התורה שבעל פה, כלי הקיבול הנותן גבולות לרצון העליון, "שומרת" – "תשמרו" – את אש האהבה שבלב.

השאלות

1 צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי כו' ואמרת להם² זה האשה³ כו'.

"צו את בני ישראל ואמור להם: 'את קרבני, לחמי לאשי' וכו'; 'ואמור להם: 'זה האישה' וכו'.

המאמר פותח בכמדבר כח, ב-ג, בציווי הפותח את פרשת קרבן התמיד ואת קרבנות השבתות והמועדים בפרשת פינחס. הפסוק מכנה את הקרבנות "לחמי" ו"אשי" — מילים שהמאמר יפרש בהמשך.

להבין מהו ואמרת ואמרת ב' פעמים. הנה כל המצות צריך האדם לקיים במחשבה דבור ומעשה⁴ וכן בקרבנות מחשבה זו תפלה⁵ עבודה שבלב⁶ שכנגד הקרבנות.⁷

[יש] להבין מה פירוש "ואמרת", "ואמרת" פעמיים. והנה, על האדם לקיים את כל המצוות במחשבה, בדיבור ובמעשה; וכך גם בקרבנות: מחשבה — זו תפילה, "עבודה שבלב", המקבילה לקרבנות.

אדמו"ר הזקן מציין שהביטוי "ואמרת אליהם" מופיע פעמיים בשני פסוקים סמוכים, ושואל מדוע. הוא פותח בעיקרון כללי: כל מצווה מתקיימת במחשבה, בדיבור ובמעשה; ובקרבנות, ה"מחשבה" היא התפילה, שחכמים מכנים "עבודה שבלב" ושנקבעה כנגד הקרבנות.

ודבור הוא ת"ת [תלמוד תורה] דקרבנות כל העוסק בתורת עולה⁸ כו' ועבודת הקרבנות עצמן כבשים בני שנה כו' הוא המעשה.⁹

והדיבור הוא לימוד תורת הקרבנות: "כל העוסק בתורת עולה" וכו'. ועבודת הקרבנות עצמן, "כבשים בני שנה" וכו', היא המעשה.

ה"דיבור" של הקרבנות הוא לימוד הלכותיהם, שכן חכמים לימדו שכל העוסק בהלכות קרבן כאילו הקריב אותו. ה"מעשה" הוא הקרבת בעלי החיים בפועל, כגון שני כבשי השנה של קרבן התמיד.

2 והנה ואמרת להם זה האשה¹⁰ כו' נאמר על מעשה הקרבן עצמו ופסוק ראשון צו את בני ישראל ואמרת אליהם¹¹ קאי על בחינת מחשבה ודבור.

והנה, "ואמרת להם: זה האשה" וכו' נאמר על מעשה ההקרבה עצמו; ואילו הפסוק הראשון, "צו את בני ישראל ואמרת אליהם", מתייחס לבחינת המחשבה והדיבור.

כך מתיישבת הכפילות של "ואמרת": הפסוק השני, שמפרט את בעלי החיים עצמם, עוסק במעשה ההקרבה הגשמי; ואילו הפסוק הראשון, הכללי, עוסק במחשבה — התפילה — ובדיבור — לימוד התורה — של הקרבנות.

וביאור ענין זה הנה צריך להבין ענין ריח ניחוח שנאמר בקרבנות ופירשו חז"ל [חכמינו זכרונם לברכה] נחת רוח לפני שאמרת¹² ונעשה רצוני¹³ שזה שייך בכל המצות ולמה נאמר בקרבנות דוקא.

ובהסברת העניין, יש להבין את משמעות הביטוי "ריח ניחוח" שנאמר על הקרבנות, ושחז"ל פירשו: "נחת רוח לפני", שאמרת ונעשה רצוני. הרי הדבר נכון לגבי כל המצוות, ומדוע הוא נאמר דווקא על הקרבנות?

כאן מעלה אדמו"ר הזקן את השאלות שהמאמר עתיד להשיב עליהן. התורה מכנה את הקרבנות "ריח ניחוח", וספרי מפרש זאת כנחת הרוח של ה' מכך שרצונו נעשה; אך הרי כל מצווה מקיימת את רצון ה', ומדוע הדבר נאמר דווקא על הקרבנות?

וגם להבין למה עבודת הקרבנות תלויה בבית המקדש דוקא משא"כ שאר המצוות ות"ת [ותלמוד תורה] כנגד כולם^{14,15} ואפי' [ואפילו] מחשבה ודבור דקרבנות שהם תפלה שכנגד הקרבנות¹⁶ ות"ת [ותלמוד תורה] דקרבנות יכולים לקיימן בזמן שאין בהמ"ק [בית המקדש] קיים גי"כ¹⁷

וכן יש להבין מדוע עבודת הקרבנות תלויה דווקא בבית המקדש, בניגוד לשאר המצוות וללימוד התורה, השקול כנגד כולם; ואף את המחשבה והדיבור של הקרבנות — שהם התפילה שכנגד הקרבנות ולימוד התורה העוסק בקרבנות — אפשר לקיים גם בזמן שבית המקדש אינו עומד.

שאלה נוספת: מדוע אפשר להקריב את הקרבנות עצמם רק בבית המקדש, בעוד שאת כל שאר המצוות, את לימוד התורה — שעליו אומרת המשנה שהוא שקול כנגד כולם — ואף את התפילה והלימוד המייצגים את הקרבנות, אפשר לקיים בכל מקום, גם בזמן שבית המקדש אינו עומד?

קטע 2 • 31-8

העולם הזה והעולם הבא

3 אך הנה כל זה¹⁸ יובן בהקדים להבין מ"ש היום לעשותם ולא למחר¹⁹ לעשותם שהעוה"ז דוקא הוא עולם המעשה וכו' נתנה הבחירה²⁰ ביד האדם לבחור בטוב

אולם כל זה יובן לאחר שנבין את הכתוב: "היום לעשותם" — ולא מחר לעשותם; כלומר, העולם הזה דווקא הוא עולם העשייה, וכו' ניתנה לאדם הבחירה לבחור בטוב.

כדי להשיב, אדמו"ר הזקן מסביר תחילה את דברי חז"ל על "היום לעשותם": היום, בעולם הזה, הוא הזמן לעשייה, ולא מחר, בעולם הבא. רק העולם הזה הוא עולם העשייה, שבו ניתנה לאדם בחירה חופשית לבחור בטוב.

ולא עוד אלא אפילו אם כבר עבר עכירה יכול הוא לשוב בתשובה ולחזור לעבודת ה'.

ולא זו בלבד, אלא שגם אם כבר עבר עכירה, הוא יכול לשוב בתשובה ולחזור לעבודת ה'.

הבחירה החופשית כוללת גם את האפשרות לתקן את מה שנעשה: גם לאחר שחטא, אדם בעולם הזה יכול לשוב אל ה' באמצעות תשובה ולחזור לעבודתו.

משא"כ בעוה"ב [בעולם הבא] אין הבחירה חפשית ביד האדם רק כמו שנמשך בעוה"ז כך נשאר בעוה"ב [בעולם הבא],²¹ והגם שרואה שם גילוי אלהות ביתר שאת ושם הוא ביטול הנבראים כמ"ש

ואילו בעולם הבא אין לאדם בחירה חופשית; אלא כפי שנמשך בעולם הזה, כך הוא נשאר בעולם הבא. ואף שהוא רואה שם גילוי אלוקות בעוצמה רבה יותר, ושם הנבראים בטלים, ככתוב:

בעולם הבא אין לאדם חופש בחירה כזה; הוא נשאר כפי שעיצב את עצמו בחייו. כך גם כאשר האלוקות מתגלה שם בעוצמה רבה הרבה יותר מאשר כאן, וכל נברא בטל שם בגלוי לפני ה'.

וצבא השמים לך משתחוים,²² ואפילו הקליפות וסט"א [וסטרא אחרא] הם שם בבחי' ביטול דקרו ליה²³ אלהא דאלהיא²⁴ ואעפ"כ [ואף על פי כן] אין יכול לשלוט בנפשו להוציאה ממסגר ומאסר הגוף וכחותיו וכחות נפש הבהמית שנמשך אחריהם בעוה"ז,

"וצבא השמים לך משתחוים"; ואפילו הקליפות והסטרא אחרא נמצאות שם במצב של ביטול, שהרי הן קוראות לו "אלוקא דאלקיא" — אלוקי האלוקים. ואף על פי כן, אין הוא יכול לשלוט בנפשו ולהוציאה מן ההגבלה וממאסר הגוף וכחותיו, ומכוחות הנפש הבהמית, שאליהם נמשך בעולם הזה,

פסוקו של נחמיה מתאר את צבא השמים משתחוה לפני ה', ואף כוחות הטומאה מכירים בו שם וקוראים לו "אלוקי האלוקים" — ביטוי שחז"ל משתמשים בו ביחס לאומות. למרות הגילוי הזה, הנפש שם אינה יכולה להשתחרר מדחפי הגוף ומן הנפש הבהמית, שאחריה נמשכה בחיים האלה.

והוא ענין כף הקלע^{25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32} שמקלעין ומשליכין ומפילין אותו במחשבותיו שנמשך בהם בעוה"ז בהבלי עולם שמתלווצים ממנו ומראים לו כאלו עודנו עומד בעוה"ז וחושב ומדבר ועושה כדרכו, כי

וזהו ענין כף הקלע: מקלעים אותו ומשליכים ומפילים אותו בתוך המחשבות שבהן נמשך בעולם הזה, בהבלי העולם; לועגים לו ומראים לו כאילו הוא עדיין עומד בעולם הזה, חושב, מדבר ועושה כפי שהיה רגיל. כי

"כף הקלע", ביטוי מדברי אביגיל לדוד (שמואל א' כה, כט), מתאר תהליך של זיכור שבו הנפש מיטלטלת בשל המחשבות הגשמיות שאליהן נמשכה בחייה. כמעין לעג, מראים לה את עצמה כאילו היא עדיין בעולם הזה, חושבת, מדברת ופועלת כדרכה.

הנה מחשבה דבור ומעשה שהם ג' מיני לבושים כנודע³³ שנתלבש בהם בעוה"ז הם נעשים לו לבושי שק ובגדים צואים לעוה"ב [לעולם הבא] שמלבישים את הנפש מראשה ועד רגלה וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] מלפפתו³⁴ כו'

המחשבה, הדיבור והמעשה, שהם שלושה מיני לבושים, כידוע, שבהם התלבש בעולם הזה, נעשים לו בעולם הבא לבושי שק ובגדים צואים, המלבישים את הנפש מראשה ועד רגלה; וכמאמר חז"ל: "מלפפתו" וכו'.

הטעם לכך הוא שהמחשבה, הדיבור והמעשה הם שלושת ה"לבושים" של הנפש, כפי שמוסבר בתניא, פרק ד. כאשר אדם מתלבש בהם לצורך הבלי העולם, הם נעשים בעולם הבא לבושי שק ובגדים צואים המכסים את הנפש מראש ועד רגל; וכמאמר הגמרא, העבירה "מלפפתו" — עוטפת את מי שעבר אותה.

ואין חבוש מתיר א"ע [את עצמו]³⁵ כו' רק כענין שנאמר הסירו הבגדים³⁶ הצואים כו' הסירו דייקא³⁷ [ועי' מענין כף הקלע³⁸ בזח"ב [בזהר חלק ב'] בשלח דנ"ט אי' משפטים צ"ט ב'³⁹ תרומה קמ"ב ב'.

ואין חבוש מתיר את עצמו וכו'; אלא הדבר הוא כעין מה שנאמר: "הסירו הבגדים הצואים" וכו' — דווקא "הסירו". [ועיין בעניין כף הקלע בזהר, חלק ב', בשלח, דף נט ע"א; משפטים, צט ע"ב; תרומה, קמב ע"ב.]

הנפש אינה יכולה להסיר את הלבושים האלה בעצמה, כשם ש"אין חבוש מתיר את עצמו" מבית האסורים; יש להסירם ממנה, כמתואר בחזון זכריה, שבו מצוים אחרים להסיר את הבגדים הצואים מיהושע הכהן הגדול. הקטע שבסוגריים המרובעים מציין את המקומות בזהר שבהם נדון עניין כף הקלע.

4 ויחי דרי"ז ב' וירא דק"ו ב'. ויקרא דף כ"דסע"ב כ"ה א' ור"פ בלק קפ"ו א'.

ויחי, עמ' 217b; וירא, עמ' 106b; ויקרא, עמ' 24, סוף צד ב', [ו" 25a; ותחילת פרשת בלק, עמ' 186a;

אלה מקורות נוספים בזהר העוסקים בשקע הקלע, בחלק א' של הזהר (ויחי, וירא) ובחלק ג' (ויקרא, בלק).

ובזהר הרקיע פ' ויחי בדף רכ"ה א']. וטעם ההפרש וההבדל שבין עוה"ז לעוה"ב [לעולם הבא] הוא כי בעוה"ב [בעולם הבא] אין לך דבר שאין לו מקום⁴⁰

ובזהר הרקיע, פרשת ויחי, בעמ' 225a. והטעם להבדל ולהבחנה שבין העולם הזה לעולם הבא הוא שבעולם הבא "אין לך דבר שאין לו מקום":

הרשימה מסתיימת בזהר הרקיע, פירוש על הזהר. לאחר מכן מסביר אדמו"ר הזקן מדוע העולם הזה שונה מעולם הבא: שם, כלשון המשנה באבות, "אין לך דבר שאין לו מקום", וכל דבר נשאר קבוע במקומו שלו.

שכל מדרגה היא מובדלת מחברתה מלאכים ונשמות דקדושה הם מובדלים בפ"ע [בפני עצמו]⁴¹ ואין להרע שייכות עם הטוב כלל ולכן במקום שנמשך רע לא נמשך טוב כלל.

מפני שכל מדרגה נפרדת מחברתה; המלאכים והנשמות שבקדושה נפרדים ועומדים כל אחד בפני עצמו, ואין לרע שום קשר עם הטוב. לכן, במקום שאליו נמשך רע, לא נמשך כלל טוב.

בעולם הבא כל מדרגה נבדלת מן הבאה אחריה: למלאכים ולנשמות הקדושות יש מקום משלהם, ולרע אין שום מגע עם הטוב. לכן, במקום שאליו נמשך רע, לא נמשך טוב.

משא"כ בעוה"ז נמשך הטוב גם במקום שיש רע ולכן אע"פ [אף על פי] שעשה עבירה יכול לעשות מצוה ויכול הוא לשנות את טעמו מרע לטוב.

אך לא כך בעולם הזה: הטוב נמשך גם למקום שיש בו רע. לכן, אף על פי שאדם עבר עבירה, הוא יכול לקיים מצווה, והוא יכול לשנות את טעמו מרע לטוב.

בעולם הזה הטוב מגיע גם למקום שיש בו רע. משום כך, אדם שחטא עדיין יכול לקיים מצווה ולשנות את "טעמו" — את מה שהוא נהנה ממנו ונמשך אליו — מרע לטוב.

5 והענין כי הנה בעוה"ב [בעולם הבא] שם נמשך גילוי אור א"ס ב"ה כי לכן ג"ע [גן עדן] הוא תענוג הנשמות שמתענגים על ה' בהשגתם

והעניין הוא, שבעולם הבא נמשכת שם התגלות של אור אין סוף, ברוך הוא; משום כך גן עדן הוא תענוג הנשמות, המתענגות על ה' באמצעות השגתן.

ההסבר העמוק יותר: מה שמתגלה בעולם הבא הוא אור אין סוף כפי שהוא בא לידי גילוי. לכן גן עדן הוא תענוג הנשמות בה' באמצעות השגתו.

והשכלתם באור א"ס ב"ה הנמשך להם בבחי' גילוי והשגה ובבחי' גילוי זה והשגה זו נעשה רבוי התחלקות המדרגות לאין קץ מעולם ועד עולם במלאכים ונשמות.

והשגתן השכלית באור אין סוף, ברוך הוא, הנמשך אליהן בבחינת גילוי והשגה. בגילוי ובהשגה אלה נוצרים ריבוי וחלוקה של מדרגות עד אין קץ, מעולם לעולם, בקרב המלאכים והנשמות.

מכיוון שאור זה מגיע באופן של גילוי והשגה, כל נברא מקבל אותו לפי יכולתו. כך נוצרים בקרב המלאכים והנשמות אינספור מדרגות נבדלות, "מעולם לעולם".

הגם שכולם מקבלים מאור א"ס ב"ה ה"ז [הרי זה] כדמיון הנשמה המתפשטת בגוף שעם היות שבנשמה עצמה אין בה התחלקות מ"מ

אף שכולם מקבלים מאור אין סוף, ברוך הוא, הרי זה דומה לנשמה המתפשטת בגוף: אף שבנשמה עצמה אין חלוקה, בכל זאת

אף שכולם מקבלים מאור אין סוף האחד, אדמו"ר הזקן משווה זאת לנשמה שבגוף: הנשמה עצמה אינה מתחלקת.

העין מקבל כח הראיה כו' וכל אבר מקבל כח פרטי שאין מקבל חבירו עד שאין פעולת אי דומה לחבירו.

העין מקבלת את כוח הראייה וכו', וכל איבר מקבל כוח פרטי שאיבר אחר אינו מקבל, עד שפעולתו של איבר אחד אינה דומה לפעולתו של איבר אחר.

ובכל זאת, כל איבר מקבל ממנה כוח נבדל — העין מקבלת את כוח הראייה וכן הלאה — כך שאין שני איברים המבצעים אותה פעולה.

6 וכך עד"מ כל סדר ההשתלשלות מחנה מיכאל באהבה דוקא ומחנה גבריאל ביראה כו' וכל צדיק יש לו מדור בפ"ע [בפני עצמו] וכשם שאי אפשר לשנות פעולת האברים לעשות מרגל ראש.⁴²

וכך, על דרך משל, הוא כל סדר ההשתלשלות: מחנה מיכאל [עובד] דווקא באהבה, ומחנה גבריאל ביראה וכו'; ולכל צדיק יש מדור משלו. וכשם שאי אפשר לשנות את תפקידי האיברים ולעשות ראש מרגל,

כך גם בכל סדר העולמות: כל דרגה של מלאכים עובדת בדרך משלה — מחנה מיכאל באהבה ומחנה גבריאל ביראה — ולכל צדיק יש מדור משלו בגן עדן. הדבר דומה לאיברי הגוף, שתפקידיהם אינם ניתנים להחלפה: אי אפשר לעשות ראש מרגל.

כך אי אפשר לשנות גילוי סדר ההשתלשלות בעוה"ב [בעולם הבא] וגילוי זה נקי בשם ממכ"ע [ממלא כל עלמין] שהוא לכל עולם לפי מדרגתו

כך אי אפשר לשנות את גילוי סדר ההשתלשלות בעולם הבא. גילוי זה נקרא בשם "ממלא כל עלמין", משום שהוא נמצא בכל עולם לפי דרגתו.

באותו אופן, אי אפשר לשנות את סדר הגילוי בעולם הבא. גילוי זה, המותאם לכל עולם לפי דרגתו, נקרא "ממלא כל עלמין".

ולכן מאחר שהמשיך האדם ע"ע [על עצמו / על עצמך] לבושי העוה"ז ובגדים צואים שוב אי"א להמשיך עליו גילוי אור א"ס ב"ה בעוה"ב [בעולם הבא].

לכן, לאחר שאדם הלביש על עצמו את לבושי העולם הזה ובגדים צואים, שוב אי אפשר להמשיך עליו את גילוי אור אין סוף ברוך הוא בעולם הבא.

לכן נשמה שהתלבשה בלבושי העולם הזה ולכלכה אותם אינה יכולה לקבל בעולם הבא את גילוי אור אין סוף, משום שהגילוי שם מותאם במדויק לדרגתה.

משא"כ המשכת אור א"ס ב"ה שבעוה"ז⁴³ הוא ע"י תורה ומצות אשר יעשה אותם האדם⁴⁴ במעשה דבור ומחשבה שהמשכה זו הוא מבחי" סוכ"ע שע"י קיום התורה

לעומת זאת, המשכת אור אין סוף ברוך הוא בעולם הזה נעשית באמצעות התורה והמצוות, "אשר יעשה אותם האדם", במעשה, בדיבור ובמחשבה; כי המשכה זו היא מבחינת "סוכב כל עלמין". באמצעות קיום התורה

בעולם הזה, לעומת זאת, אור אין סוף נמשך באמצעות התורה והמצוות, המקיימות במעשה, בדיבור ובמחשבה. המשכה זו באה מ"סוכב כל עלמין", שאינו מתחלק לדרגות.

והמצות שבהם מלוכש אור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו כביכול דלית מחשבה תפיסא⁴⁵ ב"י [ביה]⁴⁶ ממשיך אור א"ס ב"ה בעצמו הסוכ"ע על נפשו שהוא למעלה מעלה מגילוי ההשגה שבג"ע [שבגן עדן].

והמצוות, שבהן אור אין סוף ברוך הוא מלוכש בעצמותו ובכבודו כביכול — [האור שעליו נאמר] "לית מחשבה תפיסא ביה" — הוא ממשיך על נפשו את אור אין סוף ברוך הוא עצמו, את "סוכב כל עלמין"; וזה נעלה לאין ערוך מגילוי ההשגה שבגן עדן.

אור אין סוף עצמו, ששם מחשבה אינה יכולה לתפוס, מלוכש בתורה ובמצוות, ולכן בקיומן האדם ממשיך על נפשו את אותו אור עצמו, "סוכב כל עלמין". אור זה נעלה לאין ערוך מההשגה שממנה נהנות הנשמות בגן עדן.

וכמ"ש בס"ב [בספר של בינונים] פרק מ"ח דסוכ"ע הוא בחינת העלם והסתר⁴⁷ וממכ"ע [וממלא כל עלמין] הוא בחינת גילוי רק שהוא בצמצומים רבים ועצומים ובחי' גבול, משא"כ סוכ"ע הוא בבחי' א"ס כו'.

וכמו שכתוב בספר של בינונים (תניא), פרק 48: "סוכב כל עלמין" הוא בחינת העלם והסתר, ו"ממלא כל עלמין" הוא בחינת גילוי, אלא שהוא בצמצומים רבים ועצומים ובחינת גבול; ואילו "סוכב כל עלמין" הוא בבחינת אין סוף וכו'.

אדמו"ר הזקן מפנה לתניא, פרק 48: "סוכב כל עלמין" הוא בהעלם ובהסתר, ואילו "ממלא כל עלמין" הוא בגילוי, אך רק באמצעות צמצומים רבים ועצומים ובתוך גבולות; "סוכב" הוא איך-סופי.

7 והנה בחי' גילוי ההוא שבג"ע [שבגן עדן] הוא רק זיו בלבד מתורתו ועבודתו כו' וכמ"ש לעבדה ולשמרה⁴⁸ שהאדם הוא ממשיך ג"ע [גן עדן]

והנה, הגילוי שבגן עדן הוא רק הארה בלבד מתורתו ומעבודתו וכו', כמו שכתוב: "לעבדה ולשמרה" — כלומר, האדם הוא שממשיך את גן עדן,

הגילוי שבגן עדן הוא רק "הארה" מתורתו ומעבודתו של האדם עצמו. הפסוק אומר שאדם הונח בגן "לעבדה ולשמרה", ואדמו"ר הזקן מפרש שעבודתו של האדם היא שממשיכה את גן עדן.

דהיינו גילוי אלהות שבג"ע [שבגן עדן] ותענוג הנשמות כו' וכמ"ש במ"א. ואור א"ס ב"ה עצמו הסוכ"ע הוא השווה ומשוה קטן וגדול⁴⁹ ולפניו כחשכה כאורה.⁵⁰

כלומר, את גילוי האלוקות שבגן עדן ואת התענוג של הנשמות וכו', כפי שמבואר במקום אחר. אך אור אין סוף עצמו, סוכב כל עלמין, "שווה ומשווה קטן וגדול", ולפניו "כחשכה כאורה".

כלומר, עבודתו של האדם מביאה את גילוי האלוקות ואת התענוג שהנשמות נהנות ממנו שם. אך אור אין סוף עצמו, סוכב כל עלמין, הוא למעלה מכל הדרגות: בלשון הפיוט לימים הנוראים "יכול מאמינים", הוא "שווה ומשווה קטן וגדול"; וכדברי ספר תהילים, לפניו "כחשכה כאורה".

8 והמלאכים שואלים איה מקום כבודו ואומרים⁵¹ מלא כל הארץ כבודו. ולכך אע"פ [אף על פי] שירד מטה מטה יכול הוא לעלות מעלה מעלה ונעוץ סופן בתחלתן.^{52, 53}

והמלאכים שואלים: "איה מקום כבודו?" ומשיבים: "מלא כל הארץ כבודו". לכן, אף שירד נמוך מאוד, הוא יכול לעלות גבוה מאוד; "נעוץ סופן בתחילתן".

בקדושה שואלים המלאכים: "איה מקום כבודו?" ומשיבים בדברי ישעיהו: "מלא כל הארץ כבודו" — האור שאינם יכולים למצוא אפילו למעלה ממלא כל מקום, גם את המקום הנמוך ביותר. לכן מי שנפל נמוך מאוד יכול לעלות גבוה מאוד, שכן, בלשון ספר יצירה, "נעוץ סופן בתחילתן": הנקודה הנמוכה ביותר קשורה לנקודה הגבוהה ביותר.

והענין כי המשל המבואר לעיל שא"א לעשות מרגל ראש. היינו בעוה"ב [בעולם הבא] שהוא עולם ברור⁵⁴ שכבר נתברר וכל דבר הוא על מקומו הראש ראש והרגל רגל כו' ע"כ א"א להשתנות.

והענין הוא שהמשל שהוסבר לעיל, שלפיו אי אפשר לעשות ראש מרגל, שייך לעולם הבא, שהוא "עולם ברור" — עולם שכבר התברר, וכל דבר נמצא במקומו: הראש הוא ראש והרגל היא רגל וכו'; לכן אי אפשר שישתנה.

המשל על האיברים — שרגל אינה יכולה להפוך לראש — מתאים רק לעולם הבא, שהתלמוד מכנה "עולם ברור". שם הסתיים בירור הטוב מן הרע, וכל ישות קבועה במקומה, ולכן שום דבר אינו יכול להשתנות.

משא"כ בעוה"ז שהוא קודם הבירור והוא עולם המעשה והבירור ה"ז [הרי זה] כמו הולד קודם גמר יצירתו שהראש והרגל כלולים יחד בהטיפה שבבטן האם שיוכל להשתנות ענין יצירתו בכמה אופנים, (וכמ"ש בגמ' [בגמרא] ברכות)

אבל לא כך בעולם הזה, שהוא לפני הבירור, והוא עולם המעשה והבירור. הוא דומה לעובר לפני שנשלמה יצירתו: הראש והרגל כלולים יחד בטיפה שבמעי האם, ולכן יצירתו יכולה להשתנות בכמה אופנים (כמו שכתוב בגמרא, ברכות).

העולם הזה עדיין נתון בתהליך הבירור, כלומר בהפרדה בין הטוב לרע. לכן הוא דומה לעובר שראשו ורגליו עדיין אינם מובחנים, ושצורתו עוד יכולה להתפתח בכמה דרכים.

(דף ס' ע"א) ובא"ח [ובאורח חיים] סי' ר"ל [רוצה לומר] דתוך ארבעים יום⁵⁵ ליצירת הולד מועיל תפלה שתוליד זכר כו':⁵⁶

(דף ס' ע"א), ובאורח חיים, סימן ר"ל: שבתוך ארבעים יום ליצירת העובר, תפילה מועילה לכך שתלד זכר וכו'.

הגמרא בברכות מלמדת שבתוך ארבעים יום מההתעברות, תפילה עדיין יכולה להשפיע על מינו של הילד, מפני שיצירתו עדיין לא נקבעה; השולחן ערוך (אורח חיים ר"ל) פוסק שתפילה כזאת לאחר ארבעים יום היא תפילת שווא. כך גם אדם בעולם הזה עדיין יכול להשתנות.

קטע 3 • 91-13

כוחה של התשובה

9 ב וזהו ענין כח התשובה להשיב החיות הנמשך למטה מטה אל מקורה ושרשה להיות נעוץ סופן בתחלתן⁵⁷

2. וזהו עניינה של כוחה של תשובה: להשיב את החיות היורדת למטה מטה אל מקורה ושרשה, כך שסופה תהיה נעוצה בתחילתה.

החלק השני של המאמר מתחיל. זהו הדבר שמעניק לתשובה את כוחה: היא לוקחת חיות שירדה למדרגות הנמוכות ביותר ומשיבה אותה אל מקורה, וכך מחברת את הסוף להתחלה.

כי זה שירד מטה מטה הוא בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] שנמשך ממדת מלכותו ית' מלכותך מלכות כל עולמים⁵⁸ ומלכותו בכל משלה⁵⁹ שמזה נמשך השתלשלות המדרגות מעולם ועד

כי מה שירד למטה מטה הוא בבחינת ממלא כל עלמין, הנמשך ממידת מלכותו יתברך — "מלכותך מלכות כל עולמים" ו"מלכותו בכל משלה" — וממנה נמשכת השתלשלות המדרגות מעולם ועד

מה שירד הוא ממלא כל עלמין, האור הנמשך ממלכות ה', המידה שדרכה הוא מולך על העולמות, כפי שנאמר בתהילים: "מלכותך מלכות כל עולמים" ו"מלכותו בכל משלה". ממלכות נמשכת שרשרת העולמות כולה, על מדרגותיה.

עולם שכל מה שירד מטה מטה יורד ומתמעט בחי' גילוי אור א"ס ב"ה שהגילוי הוא להיות בחי' ביטול שאין אור א"ס ב"ה שורה ומתגלה אלא במי שבטל כו'.

עולם; ככל שהדבר יורד למטה מטה, כך יורדת ומתמעטת בחינת גילוי אור אין סוף ברוך הוא. שכן הגילוי מתבטא בכך שיש ביטול, ואור אין סוף ברוך הוא שורה ומתגלה רק במי שבטל, וכו'.

בכל ירידה למדרגה נמוכה יותר, גילוי אור אין סוף מתמעט, משום שהגילוי ניכר בביטול: אור אין סוף שורה ומתגלה רק במה שבטל לפניו, ובעולמות הנמוכים יש פחות ביטול.

10 ובעולם האצ"י שם הגילוי רב ועצום עד שהוא בבחי' ביטול ויחוד גמור ומשם נמשך ויורד לעולם הבריאה שהגילוי ההוא להיות ביטול אינו בערך עולם האצ"י כו'.

ובעולם אצילות, הגילוי שם גדול ועצום, עד שהוא בבחינת ביטול מוחלט ואחדות גמורה. ומשם הוא נמשך ויורד לעולם בריאה, שבו אותו גילוי אינו מסוגל להביא לביטול בדומה לעולם אצילות וכו'.

באצילות הגילוי גדול כל כך, עד שהכול בטל לחלוטין ומתאחד עם ה'. בבריאה, העולם שמתחתיו, הביטול שהגילוי מחולל קטן לאין ערוך.

ותכלית ירידות המדרגות דקדושה במדרגות תחתונות דעשיה הוא ענין כריעה במודים שע"ז ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] מאן דלא כרע במודים⁶⁰ שלא הגיע אפילו לבחי' ביטול זה הרי זה נעשה נחש דקליפה וסטי"א [וסטרא אחרא] ובזהר אמרו דלא יקום בתחיית המתים.

ותכלית ירידתן של מדרגות הקדושה, במדרגות התחתונות של עולם עשיה, היא עניין הכריעה במודים. על כך אמרו חז"ל: "מי שאינו כורע במודים" — מי שלא הגיע אפילו למדרגת ביטול זו — נעשה נחש של קליפה וסטרא אחרא. ובזהר אמרו שלא יקום בתחיית המתים.

בנקודה התחתונה ביותר של הקדושה, בעולם עשיה, המידה המזערית של ביטול היא הכריעה ב"מודים", ברכת ההודאה שבתפילת העמידה. בתלמוד נאמר שעמוד השדרה של מי שאינו כורע שם נעשה נחש, כלומר הוא נופל לקליפה; ובזהר נאמר שאדם כזה לא יקום בתחיית המתים.

11 והנה רגליה יורדות מות⁶¹ כתיב שיורדת בסתר המדרגה להחיות ולהתלבש בקליפת נוגה ולמטה מקי"נ

[מקליפת נוגה] שמשם נמשך ונשפע השפעות גשמיות וכח הרע כו',

נאמר: "רגליה יורדות מות" — שמלכות יורדת, בהסתר המדרגה, כדי להחיות ולהתלבש בקליפת נוגה, ואף למטה מקליפת נוגה, שמשם נמשכות ונשפעות השפעות גשמיות וכוח הרע וכו'.

בספר משלי נאמר: "רגליה יורדות מות". כאן הפסוק נקרא על מלכות: הקצה התחתון שלה יורד בהסתר, כדי להחיות את קליפת נוגה, המערכת טוב רע, ואף את הקליפות שמתחתיה, שמהן נמשכים קיומן השפעות גשמיות וכוח הרע.

ובכח התשובה שהיא הארה מבחי" סוכ"ע ישוב החיות למקורו ושרשו ונעוץ סופן בתחלתן⁶² דהיינו אתהפכא חשוכא לנהורא כו'.

ובכוח התשובה, שהיא הארה מבחינת סובב כל עלמין, החיות תשוב למקורה ולשורשה, ו"נעוץ סופן בתחילתן" — כלומר, "החושך נהפך לאור" וכו'.

התשובה היא הארה מסובב כל עלמין, שלמעלה מכל המדרגות, ולכן היא יכולה להשיב את החיות הזאת לשורשה. זהו "הפיכת החושך לאור".

(ועיין בפרדס בסוף שער ערכי הכינויים ערך תשובה וז"ל [וזה לשונן] ותשובה זו הוא עיי' שיתגלה כ"ע

[כתר עליון] מראש האצילות ויורד ונוקב עד המלכות⁶³ כו' אז היא שבה אל מקומה כו' ע"ש. ועיין בפי

ויקרא⁶⁴ (דט"ו סע"ב [סוף עמוד ב] ודף ט"ז ע"א) ובמק"מ [ובמקדש מלך] ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות] שם.

(ועיינו בפרדס, בסוף שער ערכי הכינויים, בערך "תשובה", וזו לשוננו: "ותשובה זו היא על ידי שיתגלה כתר עליון מראש האצילות ויורד ונוקב עד המלכות" וכו'; "אז היא שבה אל מקומה" וכו'; עיינו שם. ועיינו בפרשת ויקרא (בסוף דף ט"ו ע"ב ובדף ט"ז ע"א), ובמקדש מלך וברמ"ז שם.

הפרדס (פרדס רימונים, מאת רבי משה קורדובירו) מסביר שהתשובה מתרחשת כאשר כתר עליון, שכראש האצילות, מתגלה וחודר עד למלכות, ואז מלכות שבה למקומה. הטקסט מפנה גם לזוהר על פרשת ויקרא ולמפרשיו, מקדש מלך ורמ"ז.

ומכ"ז [ומכל זה] יובן ג"כ ענין עליות המלכות ביוה"כ [ביום הכפורים] שהוא יום התשובה ועיין בפרשה אמור

(דף ק' ע"ב)⁶⁵ ועמ"ש סד"ה כי ביום הזה יכפר כו'.

ומכל זה יובן גם ענין עליות המלכות ביום הכיפורים, שהוא יום התשובה. ועיינו בפרשת אמור (דף ק' ע"ב); וכן במה שכתוב בסוף המאמר המתחיל "כי ביום הזה יכפר" וכו'.

אותו רעיון מסביר גם את עליות המלכות ביום הכיפורים, יום התשובה. הטקסט מפנה לזוהר על פרשת אמור ולסוף מאמר אחר, "כי ביום הזה יכפר".

וצייל תחלה אתכפיא דהיינו שאהבת דברים זרים בפועל ממש יהי [יהיה] בבחי' אתכפיא ולא תתורו כו' אשר אתם זונים⁶⁶ כו',

תחילה צריכה להיות אתכפיא, כלומר, שהאהבה לדברים זרים תבוא לידי אתכפיא בפועל ממש — "ולא תתורו" וכו', "אשר אתם זונים" וכו'.

לפני הדיבור צריכה לבוא אתכפיא: על האדם לרסן בפועל את רצונו לדברים אסורים, כפי שמוזהר הפסוק: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם".

זונה נקרא מי שלבו להוט אחר דברים זרים ואפי' [ואפילו] עניני גופו הצריכים לו לא יהיה בהתלהבות והתלהטות הלב רק בקרירות וכאלו כפאו כו'

מי שלבו להוט אחר דברים זרים נקרא "זונה". וגם בעניני גופו הנחוצים לו, אל לו לנהוג בהתלהבות ובלהט הלב, אלא בקרירות, וכאילו כופים אותו לכך וכו'.

המילה "זונים" שבפסוק קשורה בשורשה למילה "זונה" — מי שלבה בוער מתשוקה לדברים זרים. גם את צרכיו הגופניים האמיתיים על האדם למלא בלי תשוקה, בקרירות, כאילו הוא עושה זאת מתוך כפייה.

וכח התשוקה הנשאר בלב יתהפך לה' לבדו ולהיות ואל אישך תשוקתך⁶⁷ לזאת יקרא אשה⁶⁸ אש ה' כי מאיש לוקחה זאת אש יי והיינו מפני שנעוץ סופן בתחלתן כו'.

וכוח התשוקה שנותר בלב יתהפך להיות מופנה לה' בלבד, בבחינת "ואל אישך תשוקתך". "לזאת יקרא אשה" — אש ה'; "כי מאיש לוקחה זאת" — אש יי. והיינו משום ש"נעוץ סופן בתחלתן" וכו'.

את התשוקה שנותרה יש להפנות לה' בלבד, כפי שנאמר: "ואל אישך תשוקתך". אדמו"ר הזקן דורש את "אשה" כ"אש ה'" ואת "איש" כ"אש יי": האש התחנתנה נלקחה מן העליונה, ולכן היא יכולה לשוב אליה, שכן הסוף קשור בתחילה.

12 וזהו יפה שעה⁶⁹ אי בתשובה ומע"ט [ומעשים טובים] בעוה"ז מכל חיי העוה"ב [העולם הבא] כי חיי העוה"ב הם בבחי' גילוי ממכ"ע [ממלא כל עלמין] הנמשך ממדת מלכותו ית' וכמאמר יחיד חי העולמים מלך משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול.

וזהו [פירוש]: "יפה שעה אחת בתשובה ובמעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא". חיי העולם הבא הם בחינת גילוי של ממלא כל עלמין, הנמשך ממדת מלכותו יתברך; וכמו שאומרים: "יחיד, חי העולמים, מלך, משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול".

הדברים מסבירים את דברי המשנה באבות: שעה אחת של תשובה ומעשים טובים בעולם הזה יפה מכל חיי העולם הבא. חיי העולם הבא הם גילוי של ממלא כל עלמין, הנמשך ממלכות, כפי שמתבטא במילים החותמות את ברכת "ברוך שאמר".

פיי יחיד הוא לבדו יתי וחי העולמים מלך הוא שכל חיות העולמות אינו בחי מלך ומה הפירוש הוא ש"יחיד" פירושו שהוא לבדו, יתברך; ו"חי העולמים, מלך" פירושו שכל חיות העולמות אינה אלא בחינת "מלך"; ומה

אדמו"ר הזקן מדייק בביטוי הזה: "יחיד" הוא ה' כפי שהוא לבדו; "חי העולמים, מלך" פירושו שחיות כל העולמות באה רק מבחינת "מלך" שבו, מלכות.

שהוא משובח ומפואר אפילו עדי עד הוא רק שמו הגדול בחי שם בלבד משא"כ תשובה ומע"ט [ומעשים טובים] הם מבחינת סוכ"ע כנ"ל

שמשובח ומפואר, אפילו "עדי עד", אינו אלא "שמו הגדול" — בחינת שם בלבד. ואילו התשובה והמעשים הטובים הם מבחינת סוכ"ע כל עלמין, כפי שנתבאר לעיל.

גם מה ש"משובח ומפואר עדי עד" אינו אלא "שמו הגדול"; שם אינו עצמותו של מי שהוא נקרא על שמו. לעומת זאת, התשובה והמעשים הטובים מגיעים לסוכ"ע כל עלמין, כפי שהוסבר לעיל.

וזהו שובה ישראל עד⁷⁰ הוי אלקיך פיי שתשוב כ"כ [כל כך] עד שהוי אור א"ס ב"ה הסוכ"ע יהי [יהיה] אלקיך בבחי גילוי.

וזהו [פירוש] "שובה ישראל עד הוי אלקיך": כלומר, שוב עד כדי כך, עד שהוי — אור אין סוף, ברוך הוא, סוכ"ע כל עלמין — יהיה "אלקיך" בגילוי.

לכן נקראת קריאתו של הושע "שובה ישראל עד הוי אלקיך" כך: שוב באופן מלא כל כך, עד שהוי, אור אין סוף הסוכ"ע את כל העולמות, יהיה "אלקיך" בגילוי — גלוי לאדם עצמו.

13 ועדי נאמר ואהבת את⁷¹ הוי אלקיך וקאי על אחד⁷² דלעיל מיניה כלומר אחד ואהבת דהיינו בחי יחיד

ועל דרך זו נאמר: "ואהבת את ה' אלקיך". הפסוק מתייחס ל"אחד" שלפניו, כלומר: "אחד — ואהבת"; היינו, בחינת "יחיד",

הפסוק "ואהבת את ה' אלקיך" מופיע מיד לאחר "ה' אחד" בקריאת שמע, ואדמו"ר הזקן קורא את שני הפסוקים יחד: "אחד — ואהבת". ה"אחד" הוא בחינת "יחיד" שהוזכרה בפסקה הקודמת.

שהוא בחי סוכ"ע יהי [יהיה] בבחי גילוי בחי העולמים מלך והוא בחי יחיד [יחודא תתאה] והיינו לקשר ולייחד יחיד יחיד [יחודא עילאה] ביחודא [ביחודא תתאה]:

שהיא בחינת סוכ"ע כל עלמין, תהיה בגילוי בבחינת "חי העולמים מלך", שהיא בחינת יחודא תתאה; כלומר, לקשר ולייחד את יחודא עילאה עם יחודא תתאה.

אהבת ה' פירושה להביא את בחינת סוכ"ע כל עלמין לידי גילוי בתוך "חי העולמים מלך", שהיא בחינת ממלא כל עלמין ויחודא תתאה. כך האהבה קושרת את יחודא עילאה, שבו העולמות בטלים לפני ה', עם יחודא תתאה, שבו ה' נמצא בתוך העולמות.

האש של הקרבן

14 ג אך כיצד תהיה המשכת השראת אור א"ס ב"ה ממש על נפשו שהוא הסוכ"ע דלית מחשבה תפיסא⁷³ כוי ולא מכל מדות⁷⁴ כוי.

3. אך כיצד תימשך ותשרה אור אין סוף עצמו על נפשו של האדם — [האור] שהוא סובב כל עלמין, שעליו נאמר "אין מחשבה תופסת בו" וכוי, ו"אינו מכל המדות" וכוי?

החלק השלישי נפתח בשאלה המרכזית: כיצד יכול אור אין סוף עצמו, סובב כל עלמין, שאי אפשר למחשבה לתפוס בו ושהוא אינו מכל הספירות — כלשון "פתח אליהו", "אינו מכל המדות" — לשרות על נפשו של אדם?

הנה זהו ע"י ענין עבודת הקרבנות שנאמר בהם לחמי לאשי.⁷⁵ כי הנה הקרבן שהוא מחי הוא מיסוד האש כי די בחי דצח"ם [דומם צומח חי מדבר] הם כנגד די יסודות.

הדבר נעשה באמצעות עבודת הקרבנות, שעליהם נאמר: "לחמי לאשי". הקרבן, הבא מן החי, שייך ליסוד האש, שכן ארבע הבחינות — דומם, צומח, חי ומדבר — מקבילות לארבעת היסודות.

התשובה היא עבודת הקרבנות, שהפסוק מכנה "לחמי לאשי". קרבן מן החי שייך ליסוד האש, מפני שארבעת סוגי הבריאה — דומם, צומח, חי ומדבר — מקבילים לארבעת היסודות.

עפר הוא דומם ומים הוא צומח שהמים מצמיחים כוי וכתוב זורעי על כל מים⁷⁶ כוי ואש הוא בחי החי כי משרתיו אש לוחט⁷⁷ הם פני אריה פני שור⁷⁸ כוי

העפר הוא בחינת הדומם, והמים הם בחינת הצומח, שהרי המים מצמיחים וכוי, ועל כך נאמר: "זורעי על כל מים" וכוי. האש היא בחינת החי, שכן "משרתיו אש לוחט" — פני אריה ופני שור וכוי,

העפר מקביל לדומם והמים לצמחים, מפני שהמים מצמיחים אותם; בישעיהו נאמר על הזורעים "על כל מים". האש מקבילה לבעלי החיים, שכן המלאכים, המכונים "משרתיו אש לוחט", הם פני האריה ופני השור בחזון המרכבה של יחזקאל.

שבמרכבה וכתוב ומראיהם כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים⁷⁹ ומהם משתלשלות ונמשכות נפשות כל בע"ח [בעץ חיים] כנודע מזה"ק [מזהר הקדוש] ורוח הוא האדם המדבר כמ"ש ויהי האדם לנפש חיה⁸⁰ ות"א [ותרגום אונקלוס] לרוח ממללא.⁸¹

שבמרכבה; ונאמר: "ומראיהם כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים". מהן משתלשלות ונמשכות נשמותיהם של כל בעלי החיים, כידוע מן הזוהר הקדוש. והרוח (האוויר) היא בחינת האדם המדבר, ככתוב: "ויהי האדם לנפש חיה", ותרגום אונקלוס מתרגם זאת: "לרוח ממללא".

יחזקאל מתאר את דמויות המרכבה כמראה גחלי אש בוערות, וכפי שמלמד הזוהר, נשמותיהם של כל בעלי החיים משתלשלות מהן. האוויר (רוח) מקביל לאדם, שהוא בעל כוח הדיבור, כפי שאונקלוס מתרגם "נפש חיה" ל"רוח ממללא".

15 והנה יסוד האש שלמטה שבקרבן עולה ונכלל באש שלמעלה שיורד מלמעלה למטה על המזבח לכלות ולשרוף הקרבן.

והנה יסוד האש שלמטה שבקרבן עולה ונכלל באש שלמעלה, היורדת מלמעלה למטה על גבי המזבח כדי לכלות ולשרוף את הקרבן.

יסוד האש שבקרבן מן החי עולה ומתמזג באש היורדת מן השמים על המזבח כדי לכלות את הקרבן. המפגש הזה בין אש מלמטה לאש מלמעלה הוא אופן פעולתו של הקרבן.

ועדיז תפלה במקום קרבן תקנו ביוצר אור להזכיר איך שהמלאכים מתלהבים ומקדישים ואומרים ביראה כו'

ועל דרך זה, [בתפילה, שהיא] במקום הקרבן, תיקנו להזכיר ב[ברכת] יוצר אור כיצד המלאכים מתלהבים ומקדישים ואומרים ביראה וכו',

התפילה, שבאה במקום הקרבנות, פועלת לפי אותו דפוס. בברכת יוצר אור שלפני קריאת שמע מתארים כיצד המלאכים, כשהם בוערים בלהט, מקדישים את ה' ואומרים ביראה: "קדוש, קדוש, קדוש".

כדי להלהיב ולהלהיט נפשו הבהמית בחי בהמה שמיסוד האש שלמטה שיש בה התלהבות והתלהטות ותשוקה מורגשת בעולם הזה להיות אתכפיא ואתהפכא להיות התשוקה בבחי' ואל אישך תשוקתך.⁸²

כדי להלהיב ולהלהיט את נפשו הבהמית — בחינת בהמה, שמיסוד האש שלמטה, שיש בה התלהבות ולהט ותשוקה מורגשת בעולם הזה — כדי שתהיה אתכפיא ואתהפכא, [ושה]תשוקה תהיה בבחינת "ואל אישך תשוקתך".

הזכרת הלהט של המלאכים נועדה להצית את הנפש הבהמית, שהתשוקה הלוהטת שלה מקורה ביסוד האש שלמטה. תחילה התשוקה הזאת נכפפת — אתכפיא — ואחר כך מתהפכת — אתהפכא — כך שתפנה אל ה': "ואל אישך תשוקתך".

16 וזהו על ידי לאשי אש י' שהוא בחי' אש שיורד מלמעלה מבחי' סוכ"ע להעלות יסוד האש שבנפשו הבהמית בחי' אשה אש ה'

וזה נעשה באמצעות "אשיי" — אש יו"ד, כלומר האש של יו"ד, שהיא בחינת האש היורדת מלמעלה, מבחינת סוכב כל עלמין, כדי להעלות את יסוד האש שבנפש הבהמית של האדם, בחינת "אשה" — אש ה"א;

כעת מתפרשות מילות הפסוק. "אשיי" נקרא "אש יו"ד": האש היורדת מלמעלה, מסוכב כל עלמין, כדי להעלות את האש שבנפש הבהמית של האדם, הנקראת "אשה" — אש ה"א, כפי שנתבאר בפסקה 11.

וכמו שכתוב שמאלו תחת לראשי⁸³ שבחי' שמאל ורשפי אש שלמעלה הוא מגביה ומעלה ממטה למעלה

וכמו שכתוב: "שמאלו תחת לראשיי" — בחינת השמאל ורשפי האש שלמעלה מגביהים ומעלים מלמטה למעלה.

הפסוק משיר השירים, "שמאלו תחת לראשיי", מתאר את ההעלאה הזאת. ה"שמאל" הוא צד האהבה הבוררת, ורשפי האש שלמעלה מעוררים את הנשמה ומעלים אותה מלמטה.

(ועמ"ש מענין זה דאש יו"ד ואש הי' בפי שלח⁸⁴ בד"ה והיה לכם לציצית ועמ"ש סדי"ה כי ביום הזה יכפר⁸⁵ בענין בנקרת הצור ובפי נשא⁸⁶ בענין ויתן עוז למלכו כו').

(ועיינו במה שנתבאר בעניין אש יו"ד ואש ה"א בפרשת שלח, במאמר המתחיל "והיה לכם לציצית"; וכן במה שנתבאר בסוף המאמר המתחיל "כי ביום הזה יכפר", בעניין "בנקרת הצור"; ובפרשת נשא, בעניין "ויתן עוז למלכו" וכו').

הטקסט מפנה לשלושה מאמרים נוספים בלקוטי תורה העוסקים באש יו"ד ובאש ה"א: המאמר על ציצית בפרשת שלח, סוף המאמר "כי ביום הזה יכפר", העוסק ב"נקרת הצור", והדיון בפרשת נשא ב"ויתן עוז למלכו".

אך המשכה זו שיהיה אש שלמעלה נמשך הוא על ידי לחמי דהיינו ע"ד שישראל מפרנסין לאביהם שבשמים⁸⁷

אך המשכה זו, שהאש שלמעלה תימשך למטה, נעשית באמצעות "לחמי"; כלומר, על דרך מאמר חז"ל שישראל מפרנסים את אביהם שבשמים.

האש שלמעלה נמשכת באמצעות "לחמי": הקרבנות הם, כביכול, לחמו של הקב"ה, בהתאם למאמר הזוהר שישראל "מפרנסים את אביהם שבשמים".

כמו הלחם שעליו יחיה האדם⁸⁸ הוא משיב את הנפש להיות שורה ומתפשט בגוף שמפני חלישות ותשות כח שכלא אכילה היתה הנפש מסתלקת וע"י הלחם תשוב לאיתנה להתלבש בגוף להחיותו.

כשם שהלחם, שעליו האדם חי, משיב את הנפש, כך שתשרה ותתפשט בגוף: שהרי מחמת חולשה ותשישות הכוח הנגרמות מהיעדר אכילה, הנפש הייתה מסתלקת; ובאמצעות הלחם היא חוזרת לאיתנה, להתלבש בגוף ולהחיותו.

המשל הוא שהלחם משאיר את הנפש בגוף. בלי מזון הגוף נחלש והנפש מתחילה להסתלק ממנו; האכילה משיבה אותה לכוחה, כדי שתשוב לשרות בגוף ולהחיותו.

כך הנה כל העולמות נקי עדי"מ בשם גוף וכמ"ש בתי"ז [בתיקוני זהר] וכמה גופין⁸⁹ תקינת לון⁹⁰ כו'

כך גם כל העולמות נקראים, בדרך משל, בשם "גוף", וכמו שכתוב בתיקוני זוהר: "וכמה גופין תקינת לון" וכו'.

בדומה לכך, העולמות נקראים "גוף" בדרך משל, כפי שתיקוני זוהר מתאר שהקב"ה התקין "גופים" לספירות.

וכדי שיהיה השראת והתפשטות הנשמה בחי' סוכ"ע דלאו מכל מדות כו' הוא ע"י בחי' לחם שבאתעדל"ת [שבאתערותא דלתתא] נעשה אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] להיות בחי' לאשי אש י'

וכדי שתהיה השראתה והתפשטותה של הנשמה — בחינת סוכב כל עלמין, שאינה מכל המדות וכו' — בעולמות, הדבר נעשה באמצעות בחינת הלחם: על ידי אתערותא דלתתא באה אתערותא דלעילא, ונעשית בחינת "אשי" — אש יו"ד.

כדי ש"נשמת" העולמות, סוכב כל עלמין, שלמעלה מכל המדות, תשרה בתוכם ותתפשט בהם, דרוש "לחם": הקרבן, שהוא אתערותא דלתתא המביאה אתערותא דלעילא, כלומר את ירידת "אש יו"ד".

וזהו ענין ריח ניחוחי⁹¹ ריח העלאה ממטה למעלה ניחוחי מלשון נחות דרגא⁹² הורדה מלמעלה למטה וזהו ענין "ריח ניחוחי": "ריח" הוא העלאה מלמטה למעלה; "ניחוחי" הוא מלשון "נחות דרגא" — ירידה מדרגה, כלומר המשכה מלמעלה למטה,

כך מתבאר הביטוי "ריח ניחוחי" (במדבר כח, ב). הריח עולה מלמטה, ואילו "ניחוחי" קשור למילה "נחות", לרדת — כפי שנאמר בגמרא לרדת מדרגה בבחירת אישה — ומשמעותו המשכה מלמעלה למטה.

וגם לשון מנוחה כמו שפי' רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני⁹³ והכל אחד שהורדה והשפלה זו היא בחי'

והיא גם לשון מנוחה, כפי שפירשו חז"ל: "נחת רוח לפני", שאמרתי ונעשה רצוני. והכול ענין אחד, שהרי הורדה והשפלה זו היא בחינת

המילה "ניחוחי" קשורה גם למנוחה, וגם ל"נחת רוח לפני" שבספרי. כל המשמעויות האלה ענין אחד, שכן הירידה מלמעלה היא עצמה הנחת רוח לה', שרצונו נעשה.

ירידת אש שלמעלה אש י' מבחי' סוכי' רצון עליון שלמעלה מחכמה כי חכמה היא ראשית ההשתלשלות⁹⁴ בעשרה מאמרות⁹⁵ שנבה"ע [שנברא העולם]⁹⁶ ובראשית נמי מאמר הוא.⁹⁷

ירידת האש שלמעלה, אש יו"ד, מבחינת סוכב כל עלמין — בחינת הרצון העליון שלמעלה מחכמה. שכן חכמה היא ראשית ההשתלשלות בעשרה מאמרות שבהם נברא העולם, וגם "בראשית" הוא מאמר.

האש היורדת, אש היו"ד, באה מבחינת סוכב כל עלמין, הרצון העליון שלמעלה מחכמה. חכמה היא המקום שבו מתחילה השתלשלות העולמות: העולם נברא בעשרה מאמרות, והגמרא מונה גם את "בראשית" כאחד מהם; הרצון נמצא למעלה אפילו ממנה.

17 והנה החכמה מאין תמצא⁹⁸ מבחינת אין שהוא רצה"ע [רצון העליון] רעדכ"ר [רעוא דכל רעיון] ורצה"ע [ורצון העליון] זה הוא נמשך למטה בבחי' עשיה

והנה, "חכמה נמצאת מאין": היא נמצאת מבחינת אין, שהיא הרצון העליון, רצון כל הרצונות; והרצון העליון הזה נמשך למטה, לבחינת עשיה.

את דברי איוב "חכמה נמצאת מאין" מפרשים כך: החכמה באה מן ה"אין" — הרצון העליון, המכונה בלשון הקבלה "רצון כל הרצונות", והוא למעלה מכל השגה. רצון זה נמשך גם אל בחינת "עשיה".

וזהו ונעשה רצוני וכנודע שהא"ס ב"ה מצד עצמו כביכול לא שייך בו בחי' רצון כלל להיות לו דירה בתחתונים⁹⁹

וזהו "ונעשה רצוני". וכידוע, ביחס לאין סוף, ברוך הוא, כפי שהוא בעצמו, כביכול, כלל לא שייך לומר שיש בו רצון שתהיה לו דירה בתחתונים;

זהו פירוש "ונעשה רצוני" — "נעשה" קשור לבחינת עשיה. בעצמותו של ה' אין כלל רצון לדירה בתחתונים.

כי כולא קמיה כלא ממש חשיבא¹⁰⁰ ואין ערוך לך¹⁰¹ ואם צדקת מה תתן לו¹⁰² כו' רק שכך עלה ברצונו שעל ידי אתעדליית [אתערותא דלתתא] בתומ"צ [בתורה ומצות] אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] להמשיך רצה"ע [רצון העליון] למטה

שהרי "הכול נחשב לפניו כלא ממש", "אין ערוך לך", ו"אם צדקת, מה תיתן לו" וכו'. אלא כך עלה ברצונו: שעל ידי אתערותא דלתתא, באמצעות התורה והמצוות, תהיה אתערותא דלעילא, להמשיך את הרצון העליון למטה.

לפניו הכול נחשב כלא, אין דבר שניתן להשוות אליו, וכפי שאומר איוב, צדקתו של אדם אינה נותנת לו דבר. אלא שהי רצה שאתערותא דלתתא, באמצעות התורה והמצוות, תמשיך את הרצון העליון למטה.

וזהו שאמרתי היא התורה ועל ידי קיום התורה נעשה לו בחי' רצון לדור בתחתונים¹⁰³ שהוא בחי' גילוי כו'.

וזהו פירוש "שאמרתי" — זו התורה. ועל ידי קיום התורה נעשה בו רצון לדור בתחתונים, שהיא בחינת גילוי כו'.

"שאמרתי" פירושו התורה. כשאדם מקיים אותה, הוא פועל שיהיה להי רצון לדור בתחתונים — כלומר, שרצונו יתגלה שם.

18 והנה כנגד ב' בחי' אלו שהם העלאה והמשכה תיקנו ב' תפלות חובה שחרית ומנחה שחרית ממטה למעלה עד ברוך שאמר בחי' עשיה ומברוך

והנה, כנגד שתי בחינות אלו, שהן העלאה והמשכה, תיקנו שתי תפילות חובה — שחרית ומנחה. תפילת שחרית היא ממטה למעלה: עד "ברוך שאמר" זו בחינת עשיה, ומ"ברוך

שתי התנועות שתוארו קודם — העלאה מלמטה והמשכה מלמעלה — מקבילות לשתי תפילות החובה, שחרית ומנחה. בתפילת שחרית, החלק הפותח שלפני "ברוך שאמר" מקביל לעולם העשיה, העולם התחתון ביותר, שבו מתחילה ההעלאה.

שאמר ואילך פסוקי דזמרה וקריאת שמע הכל בחי' העלאה ממטה למעלה ומנחה לשון מנוחה¹⁰⁴ שהוא בחינת המשכה מלמעלה למטה בבחי' תפלת י"ח שבמנחה אין שם

שאמר ואילך, פסוקי דזמרה וקריאת שמע, הכול הוא בחינת העלאה ממטה למעלה. ומנחה היא מלשון מנוחה, והיא בחינת המשכה מלמעלה למטה, באופן של תפילת שמונה עשרה; שכן בתפילת מנחה יש

מ"ברוך שאמר ואילך, פסוקי דזמרה וקריאת שמע ממשיכים את ההעלאה. השם מנחה נדרש כקשור למנוחה, ומכאן שהוא מבטא המשכה מלמעלה, המתבטאת בתפילת העמידה, תפילת שמונה עשרה.

רק תפלת ייח¹⁰⁵ מה שאין כן בשחרית תקנו ברוך שאמר ופסוקי דזמרה וקריאת שמע שהם בחיי ממטה למעלה.

רק תפילת שמונה עשרה, ואילו בתפילת שחרית תיקנו את "ברוך שאמר", פסוקי דזמרה וקריאת שמע, שהם בחינת העלאה ממטה למעלה.

תפילת מנחה כוללת רק את תפילת העמידה, ואילו בשחרית הוסיפו תחילה את "ברוך שאמר", פסוקי דזמרה וקריאת שמע — שלבי ההעלאה מלמטה.

ותפלת ייח שהיא המשכה מלמעלה למטה בחיי פעמים ברוך אתה שכל ברכה הוא המשכה היא בחיי עקדת יצחק שנכלל יצחק באברהם:

ותפילת שמונה עשרה, שהיא המשכה מלמעלה למטה באמצעות שמונה עשרה פעמים "ברוך אתה" — שכן כל ברכה היא המשכה — היא בחינת עקדת יצחק, שבה נכלל יצחק באברהם.

תפילת העמידה ממשיכה מלמעלה באמצעות שמונה עשרה הברכות שבה, וכל אמירת "ברוך אתה" היא המשכה. היא נמשלה לעקדת יצחק, שבה, על פי הקבלה, נכלל יצחק — גבורה — באברהם — חסד.

קטע 5 • 19-21

לימוד התורה והתפילה

19 ד אך הנה¹⁰⁶ התכללות זו אש שלמעלה¹⁰⁷ באש שלמטה¹⁰⁸ הוא עיי את קרבני¹⁰⁹ את הן בחיי אותיות שמא' עד תי"ו שהן הן קרבני כלומר קרובים אלי ומקרבין אותי¹¹⁰

4. אולם הכללת האש שלמעלה באש שלמטה נעשית באמצעות "את קרבני" — "קרבני". "את" כוללת את האותיות מאל"ף ועד תי"ו, והן הן "קרבני"; כלומר, הן קרובות אלי ומקרבות אותי.

החלק הרביעי מסביר כיצד מתחברות האש שלמעלה והאש שלמטה: באמצעות "את קרבני" — "קרבני". את המילה "את" (מאל"ף ועד תי"ו) קוראים כרמז לכל האותיות, אותיות התורה. הן "קרבני" — קרובות אלי, וגם מקרבות את ה'.

(ועמ"ש סד"ה ואתה תצוה¹¹¹ בפ"י חקת עולם לדורותם מאת בניי [בני ישראל]¹¹² מאת היינו מבחי אותיות התורה כו' והן הגורמי [הגורמים]¹¹³ כו' ע"ש)

(וראו מה שנכתב בסוף המאמר הפותח במילים "ואתה תצוה", בביאור "חוקת עולם לדורותם מאת בני ישראל": "מאת" פירושו מבחינת אותיות התורה וכו', והן הגורמות וכו'; עיינו שם.)

הטקסט מפנה למאמר בתורה אור "ואתה תצוה", העוסק בפרשת תצוה. המאמר מפרש את "מאת", בפסוק "חוקת עולם... מאת בני ישראל", כ"מן האותיות" של התורה, שהן הגורמות לדברים הבאים שם.

והוא ע"ד מ"ש ודברי¹¹⁴ אשר שמתי בפ"ך¹¹⁵ ואמרו מתניתא מלכתא¹¹⁶ שעושה כמלך שמצוה לעשות מצוה זו כך כו'

וזה על דרך הכתוב "ודברי אשר שמתי בפ"ך", ועל דברי חז"ל "מתניתא מלכתא" — המשנה פועלת כמלך המצווה לקיים מצווה זו כך וכו'.

אדמו"ר הזקן משווה זאת לכתוב בישעיהו "ודברי אשר שמתי בפ"ך" ולביטוי התלמודי "מתניתא מלכתא", שהוא מפרש כך: המשנה מושלת בסמכות מלכותית, כמו מלך הגזר בדיוק כיצד יש לקיים מצווה.

וכל הקורא¹¹⁷ בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו¹¹⁸ שע"י עסק הדבור בת"ת [בתלמוד תורה] נעשה ביטול ויחוד דבור בדבור ומחשבה במחשבה כו'

ו"כל הקורא בתורה, הקדוש ברוך הוא קורא ושונה כנגדו"; שכן באמצעות העיסוק בדיבור בלימוד התורה נוצרים ביטול ויחוד — דיבור בדיבור ומחשבה במחשבה וכו'.

בתנא דבי אליהו נאמר שהי' "קורא ושונה כנגד" מי שלומד תורה. כשאדם מדבר דברי תורה, דיבורו מתבטל ומתייחד עם הדיבור האלוקי, ומחשבתו עם המחשבה האלוקית.

והנה בחי' ביטול הוא בחי' ומדרגת משרבע"ה [משה רבינו עליו השלום] כנודע לפיכך נאמר צו את בניי [בני ישראל] ואמרת אליהם שע"י שאתה תהי' [תהיה] צו בצוותא חדא עם בניי [בני ישראל]

והנה, בחינת הביטול היא בחינתו ומדרגתו של משה רבנו, כידוע. לכן נאמר: "צו את בני ישראל ואמרת אליהם" — באמצעות היותך "צו", כלומר בצוותא חדא עם בני ישראל,

הביטול הוא מידה מיוחדת של משה. לכן דורשים את "צו" שבפסוק "צו את בני ישראל" מלשון "צוותא", קשר: משה צריך להיות קשור יחד עם בני ישראל.

דהיינו ע"י שיומשך להם בחי' משה יהי' [יהיה] להם כח הדבור ואמרת להם את קרבני שיהי' [שיהיה] התקשרות וביטול דבור בדבור¹¹⁹ כו'

כלומר, על ידי שתימשך אליהם בחינת משה, יהיה להם כוח הדיבור: "ואמרת אליהם את קרבני" — שתהיה התקשרות וביטול, דיבור בדיבור וכו'.

כאשר בחינתו של משה נמשכת אל בני ישראל, הם מקבלים כוח לדבר דברי תורה ולהתייחד בדיבורם עם דיבורו של ה'. זהו "ואמרת אליהם את קרבני": דברי התורה שלהם יוצרים התקשרות וביטול של דיבורם בתוך הדיבור האלוקי.

(ועמ"ש בד"ה ראשי המטות^{120, 121} גבי לאמר זה הדבר ומ"ש ד"ה משה ידבר¹²² וסד"ה ואתה תצוה הנ"ל ועמ"ש ע"פ חקת התורה¹²³ בענין תולעת יעקב¹²⁴ כו' עולת תמיד אותיות תולע כו' ע"ש).

(וראו מה שנכתב במאמר הפותח במילים "ראשי המטות", בענין "לאמר זה הדבר"; ובמאמר הפותח במילים "משה ידבר"; ובסוף המאמר "ואתה תצוה" שהוזכר לעיל; וכן מה שנכתב על "חוקת התורה", בענין "תולעת יעקב" וכו': אותיות "עולת תמיד" הן אותיות "תולע" וכו'; עיינו שם.)

הטקסט מונה מאמרים נוספים העוסקים בנושא: "ראשי המטות" על "לאמר זה הדבר", "משה ידבר", מאמר תצוה שהוזכר קודם, והמאמר על "חוקת התורה". במאמר האחרון מצוין כי אותיות "עולת תמיד" הן גם אותיות "תולע", כמו ב"תולעת יעקב" שבישעיהו.

ומשם יובן בתוספת ביאור ענין את קרבני לחמי כו' ועמ"ש כפ' יתרו בד"ה בחדש השלישי בענין שהתורה נק' עוז ותושיה).

ומשם יובן ביתר ביאור ענין "את קרבני לחמי" וכו'. וראו מה שנכתב בפרשת יתרו, במאמר הפותח במילים "בחדש השלישי", בענין שהתורה נקראת "עוז ותושיה".

המאמר האחרון מסביר ביתר פירוט את "את קרבני לחמי". הטקסט מפנה גם למאמר בפרשת יתרו "בחדש השלישי", העוסק בכך שהתורה נקראת "עוז" ו"תושיה".

והנה בתורה יש ב' בחי' תורה שבכתב ותשבע"פ [ותורה שבעל פה] תשב"כ [תורה שבכתב] תנ"ך [תורה נביאים כתובים] נקרא בשם מקרא קורא בתורה מלשון קריאה כאדם הקורא לחבירו בשמו וכך

והנה בתורה יש שתי בחינות: תורה שבכתב ותורה שבעל פה. התורה שבכתב, התנ"ך, נקראת בשם "מקרא"; "קורא בתורה" הוא מלשון קריאה, כמו אדם הקורא לחבירו בשמו. וכך

קצת מובחנות שתי חלקי התורה. התורה שבכתב, התנ"ך, נקראת "מקרא", מלשון קריאה: הקריאה בה דומה לקריאה למישהו בשמו.

הנה כל התורה הן שמותיו של הקב"ה ועל תנ"ך [תורה נביאים כתובים] אמרו שצורפי אותיותיהן הן שמות הקדושים

כל התורה היא שמותיו של הקדוש ברוך הוא, ועל התנ"ך אמרו שצורפי אותיותיו הם שמות קדושים.

כל התורה מורכבת משמותיו של ה', והאותיות בתנ"ך, בצירופיהן, יוצרות שמות קדושים. לכן קריאת הכתובים היא בבחינת "קריאה" לה'.

אך תשבע"פ [תורה שבעל פה] ע"ז נאמר תשמרו^{125, 126} כו' כי שמור זו משנה שמור לנוק' [לנוקבא] בחי' מקבל וכך

אבל על התורה שבעל פה נאמר "תשמרו" וכו', שהרי "שמור" — זו משנה, ו"שמור" נאמר ביחס לנוקבא, בחינת המקבל. וכך

התורה שבעל פה מקבילה ל"תשמרו" שבפסוק: חז"ל דורשים "שמור" על המשנה, ו"שמור" קשור לנקבה — נוקבא — המקבלת.

הנה התורה שבע"פ [שבעל פה] היא בחיי מקבל שבה ועיי יהיה נשמר בלב האדם בחיי לאשי אש יו"ד

התורה שבעל פה היא בחינת המקבל שבתורה, ובאמצעותה תישמר בלב האדם בחינת "לאשי" — אש היו"ד,

התורה שבעל פה היא הצד המקבל שבתורה, ובאמצעותה נשמרת בלב האדם "אש היו"ד" — להבת האהבה שנדלקת מלמעלה.

ולא יהיה מאבד מה שנותנים לו¹²⁷ פי מה היינו בחיי ביטול וכמ"ש ונחנו מה וכמ"ש במ"א בפי מה
ראו על ככה¹²⁸ כו'

והוא לא יהיה בבחינת "מאבד מה שנותנים לו". "מה" הוא בחינת ביטול, כמו שכתוב: "ונחנו מה"; וכמו שמבואר
במקום אחר בפירוש "מה ראו על ככה" וכו'.

הגמרא מתארת את השוטה כמי ש"מאבד מה שנותנים לו". כאן "מה" נקרא כרמז לביטול, כפי שאמרו משה ואהרן: "ונחנו מה"; ועל האדם
שלא לאבד את הביטול שניתן לו.

ושם מ"ה [שם מ"ה] נותנים לכל אדם מלמעלה וכמ"ש בביאור ע"פ מי מנה עפר יעקב¹²⁹ כו' ע"ש.

ושם מ"ה ניתן לכל אדם מלמעלה, כמו שכתוב בביאור על הפסוק "מי מנה עפר יעקב" וכו', עיין שם.

שם מ"ה הקבלי, שערכו המספרי 45, ניתן לכל אדם מלמעלה, כפי שמבואר במאמר על הפסוק "מי מנה עפר יעקב".

וצריך שלא יהיה מאבד ח"ו [חס ושלום] בחינת מ"ה [שם מ"ה] שנותנים לו והיינו עיי שמור זו משנה
(ועמ"ש ע"פ וזאת המצוה כו' לשמר כו' ושמרת כו' וע' מענין שמור בפ' בראשית) (מ"ח ב' יתרו דף ע'
[עיינ] ע"ב. צ"ב א').

וצריך שלא יאבד, חס ושלום, את בחינת מ"ה שניתנה לו; וזהו באמצעות "שמור" — זו משנה". (ועיין מה שכתוב על
"וזאת המצוה" וכו', "לשמר" וכו', "ושמרת" וכו'; וכן עיין בעניין "שמור" בפרשת בראשית) (מ"ח ב'; יתרו, דף ע'
ע"ב; צ"ב א').

הביטול נשמר באמצעות "שמור" — זו משנה", כלומר באמצעות התורה שבעל פה. כאן מובאים עיונים נוספים בעניין "שמור", ובהם הוזהר
על בראשית ועל יתרו.

ור"פ נח (נ"ט ב'). ורזא אוליפנא דהא נח אצטריך לתיבה¹³⁰ כו' ע"ש ומבואר במ"א תיבה היינו אותיות
הדבור של התורה ותפלה כו'.

ובתחילת פרשת נח (נ"ט ב'): "ורזא אוליפנא דהא נח אצטריך לתיבה" וכו', עיין שם. ומבואר במקום אחר ש"תיבה"
פירושה אותיות הדיבור של התורה והתפילה וכו'.

הוזהר בתחילת פרשת נח אומר: "ורזא אוליפנא דהא נח אצטריך לתיבה". במקום אחר מבואר שהתיבה מתפרשת כמילות התורה והתפילה,
שכן "תיבה" פירושה גם מילה.

כי הנה עיקר תושבע"פ [תורה שבעל פה] הוא להיות השגת הרצון עליון לידע ההלכה והמצוה על בוריה משא"כ תורה שבכתב אין בה גילוי הרצון

העיקר של התורה שבעל פה הוא השגת הרצון העליון: לדעת את ההלכה ואת המצווה בדיוק. לעומת זאת, בתורה שבכתב אין גילוי של הרצון;

תכליתה של התורה שבעל פה היא להשיג את הרצון העליון: לדעת בדיוק מה דורשות ההלכה והמצווה. התורה שבכתב כשלעצמה אינה מגלה זאת.

כי כשאמר הכתוב וקשרתם לאות כו' איני יודע מה הוא עד שבאו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] ופירשו ד' בתים שבתפילין תפרן ואלכסונן וד' פרשיות כו'

שכן כשאמר בפסוק "וקשרתם לאות" וכו', איני יודע מהו הדבר, עד שבאו חז"ל ופירשו: ארבעת הבתים שבתפילין, תפירתם והאלכסון שלהם, וארבע הפרשיות וכו'.

לדוגמה, התורה אומרת "וקשרתם לאות", אך אינה מפרטת כיצד. רק מסורת חז"ל מסבירה שיש בתפילין ארבעה בתים, כיצד תופרים אותם ומהו האלכסון המרובע שלהם, וכן אילו ארבע פרשיות מניחים בתוכם.

וכן סוכה שהיא גבוה מכ' [מכתב] כו' והיינו לפי שכל בחיי תורה שבעל פה הוא להיות כלי קיבול מוגבל להגביל את

וכן גם סוכה הגבוהה מעשרים [אמה] וכו'. והטעם הוא שכל בחינת התורה שבעל פה נועדה להיות כלי קיבול מוגבל, לתחום את

בדומה לכך, רק התורה שבעל פה מלמדת שסוכה הגבוהה מעשרים אמה פסולה. תפקידה להיות כלי מוגבל המגדיר את גבולות הרצון העליון.

הרצון העליון מאור א"ס ב"ה כיצד תהיי [תהיה] השראתו ובאיזה אופן שבאם שנעשה כמצותה אזי שורה הרצון מאור א"ס ב"ה ובאם לאו אינו שורה

הרצון העליון מאור אין סוף ברוך הוא: כיצד תשרה ובאיזה אופן — אם הדבר נעשה כפי שנצטוונו, אזי הרצון מאור אין סוף ברוך הוא שורה [בו], ואם לאו, אינו שורה [בו].

היא מגדירה כיצד רצונו של אור אין סוף שורה: אם מקיימים מצווה כפי שההלכה מורה, הרצון שורה בה; ואם לאו, אינו שורה בה.

ולכן נעשה ג"כ בחיי כלי קיבול לבחיי אש יי השורה ומתגלה בנפש להגבילה שתהא ההתלהבות והתשוקה לה' ברשפי אש שמורה ותקועה בלב כל תמוט עולם ועד.¹³¹

ולכן היא נעשית גם כלי קיבול לבחינת אש היו"ד השורה ומתגלה בנפש, כדי לתחום אותה, כך שההתלהבות והכמיהה לה', בלהבות אש, יישמרו וייקבעו בלב, "בל תמוט עולם ועד".

לכן התורה שבעל פה נעשית גם כלי ל"אש היו"ד" הנוערת בנפש. היא מעניקה לאש הזאת גבולות, כדי שהאבה והכמיהה לה' יישמרו וייקבעו בלב, "בל תמוט עולם ועד".

אבל תשב"כ [תורה שבכתב] עיקרה צורת האותיות שיהיו בדמותן ובצלמן ככתבם וכלשונם¹³² מפני שהוא בחי' שמות משא"כ תורה שבע"פ [שבעל פה] אין הכתב והלשון מעכב ובאיזה כתב ולשון שהוא מדבר הכל נקרא תורה שבע"פ [שבעל פה]

אבל עיקרה של התורה שבכתב הוא צורת האותיות, שיהיו בדמותן ובצלמן, "ככתבם וכלשונם", משום שהיא בחינת שמות. לעומת זאת, בתורה שבעל פה הכתב והלשון אינם מעכבים, וככל כתב ולשון שבהם מדברים, הכול נקרא תורה שבעל פה.

בתורה שבכתב צורתן המדויקת של האותיות היא עיקר, משום שהאותיות הן שמות. את התורה שבעל פה אפשר לומר בכל כתב או לשון, והיא עדיין נחשבת תורה שבעל פה.

והנה תשב"כ [תורה שבכתב] הוא בחי' קריאה להיות את קרבני [ועמ"ש בפ' וארא בד"ה לכן אמור לבניי [לבני ישראל]] ותורה שבע"פ [שבעל פה] בחי' שמירה וכנ"ל.

והנה, התורה שבכתב היא בחינת קריאה, כדי שיהיה "את קרבניי" [ועיינו במה שנכתב בפרשת וארא, במאמר הפותח "לכן אמור לבני ישראל"]; והתורה שבעל פה היא בחינת שמירה, כנזכר לעיל.

התורה שבכתב היא אפוא בחינת "קריאה", "את קרבניי", המקרבת את ה'; והתורה שבעל פה היא בחינת "שמירה", "תשמרו". הטקסט מפנה גם למאמר בפרשת וארא, "לכן אמור לבני ישראל".

20 והנה כל זה הוא בחי' דבור שהוא ת"ת [תלמוד תורה] שע"ז נאמר את קרבני ותשמרו כנ"ל ובחי' מחשבה זו תפלה ע"ז נאמר להקריב לי במועדו¹³³ במועדו אלו יו"ט [יום טוב] שלש רגלים.

והנה, כל זה הוא בחינת דיבור, שהיא לימוד התורה, שעליה נאמר "קרבניי" ו"תשמרו", כנזכר לעיל. [ולגבי] בחינת המחשבה, שהיא תפילה, עליה נאמר "להקריב לי במועדו"; "במועדו" — אלו שלושת הרגלים.

כל זה נוגע לדיבור, כלומר ללימוד התורה, שעליו נאמר בפסוק "קרבניי" ו"תשמרו". המחשבה, שהיא התפילה, מקבילה ל"להקריב לי במועדו", ו"מועדו" מתייחס לשלושת הרגלים.

כי הנה נודע שתפלת כל ימות החול נמשך משבת שנאמר בה קדש היא לכם¹³⁴ קדש העליון הוא בחי' קדוש ומובדל ולהיות נמשך ממנו איזה המשכה.

שהרי ידוע שהתפילה בכל ימות החול נמשכת משבת, שעליה נאמר "קדש היא לכם". הקודש העליון הוא בחינת קדוש ומובדל; וכדי שתימשך ממנו איזו המשכה,

תפילות ימות החול שואבות את כוחן משבת, שהתורה מכנה "קדש". הקדושה העליונה מובדלת ונעלית מעצם טבעה, ולכן דרוש דבר"מה כדי שמהוו יימשך ממנה.

21 וכמ"ש ושמרו דרך¹³⁵ ה' לעשות צדקה כו' דרך ה' זו היא המשכה כדרך שהולכין בה מעיר לעיר

[כפי] שכתוב: "ושמרו את דרך ה' לעשות צדקה" וכו': "דרך ה'" היא המשכה, כמו דרך שהולכים בה מעיר לעיר.

התשובה היא "דרך ה'" (בראשית יח, יט). דרך מחברת עיר אחת לעיר אחרת, ולכן היא מסמלת המשכה מן הקדושה אל מה שלמטה.

הנה הדרך הזה הוא ע"י המועדים שהמועדים הם מקראי קדש שהקדש נקרא ונמשך בהם [וכמ"ש במ"א בד"ה מצה זו ועיין ר"פ קרח (דקע"ו ע"ב) גבי כולהו זמינין¹³⁶ כו']

דרך זו היא באמצעות המועדים, שהרי המועדים הם "מקראי קודש" — קריאות של קדושה, שבהם הקדושה נקראת ונמשכת [כמו שכתוב במקום אחר, במאמר המתחיל "מצה זו"; וראו גם בתחילת פרשת קורח (דף קעו ע"ב), בעניין "כולהו זמינין" וכו',

דרך זו נוצרת באמצעות המועדים, שהתורה מכנה "מקראי קודש", משום שבהם הקדושה "נקראת" ונמשכת למטה. כאן יש הפניה למאמר "מצה זו" ולזוהר בתחילת פרשת קורח, העוסק בכך שכולם "מוזמנים" כאשר מועד נמצא בעולם.

ואימתי בשעתא דמועד זמין בעלמא ובפי' הרמ"ז [הרב משה זכות] שם בזה] ובהם ועל ידם נמשך ג"כ להיות המשכות בתפלות כל ימי החול.

"ומתי? בשעה שהמועד נמצא בעולם"; וכן בפירוש הרמ"ז שם, על כך]. ובהם ועל ידם נמשכת גם המשכה לתפילות של כל ימות החול.

מוזכר גם פירוש הרמ"ז על אותו זוהר. באמצעות המועדים נמשכת הקדושה גם לתפילות של כל ימות החול.

פסח בחי' אברהם בבחי' תפלת שחרית ממטה למעלה שבועות בחי' יצחק שקול השופר הוא אילו של יצחק והוא כנגד תפלת המנחה וסוכות בחי' יעקב ויעקב נסע סוכותה¹³⁷ הוא תפלת ערבית.

פסח הוא בחינת אברהם, בבחינת תפילת שחרית, ממטה למעלה; שבועות הוא בחינת יצחק, שכן קול השופר הוא מאילו של יצחק, והוא כנגד תפילת מנחה; וסוכות הוא בחינת יעקב — "ויעקב נסע סוכותה" — והוא תפילת ערבית.

כל מועד מקביל לאחד האבות ולאחת התפילות היומיות: פסח לאברהם ולשחרית, שהיא עלייה מלמטה למעלה; שבועות ליצחק ולמנחה, משום שהשופר שנשמע במתן תורה היה מאילו של יצחק; וסוכות ליעקב, ש"נסע סוכותה", ולתפילת ערבית.

קטע 6 • 221-23

מדוע הקרבנות זקוקים לבית המקדש

22 והנה כל בחי' אלו צריך האדם לקיים בכל המצות רק שבכל המצות הגילוי הוא בנפש.

והנה, על האדם לקיים את כל הבחינות האלה בכל המצוות; אלא שבכל המצוות הגילוי הוא בנפש.

המאמר משיב כעת על שאלתו השנייה. בכל מצווה קיימות אותן בחינות — האש שמלמטה והאש שמלמעלה — אך בשאר המצוות הגילוי מתרחש רק בתוך הנפש.

ובקרבנות היה הגילוי בפועל ממש בקרבן שמיסוד האש שהיה יורד אש שלמעלה בגילוי ממש והגילוי כזה אי"א רק בבהמ"ק [בבית המקדש]

אבל בקרבנות היה הגילוי בפועל ממש, בקרבן, שמיסוד האש: האש שלמעלה הייתה יורדת בגילוי ממש; וגילוי כזה אפשרי רק בבית המקדש.

בקרבנות הגילוי היה מוחשי ונראה לעין: אש ירדה בפועל מן השמים על המזבח ואכלה את הקרבן, שמיסוד האש. גילוי נראה כזה אפשרי רק בבית המקדש.

ולכן הקרבנות תלוין בבהמ"ק [בבית המקדש] דוקא משא"כ שאר המצוות ואפילו מחשבה ודבור דקרבנות יכול להיות אפילו בגלות שלהיות הגילוי בנפש יכול להיות בכל זמן.

לכן הקרבנות תלויים דווקא בבית המקדש, שלא כשאר המצוות; ואילו את שאר המצוות, ואפילו את המחשבה והדיבור של הקרבנות, אפשר לקיים גם בגלות, שכן מאחר שהגילוי הוא בנפש, הוא יכול להתקיים בכל זמן.

זו הסיבה שהקרבנות תלויים בבית המקדש, ואילו כל מצווה אחרת, ואפילו התפילה והלימוד המקבילים לקרבנות, יכולים להתקיים בגלות: גילוי בתוך הנפש יכול להתרחש בכל זמן.

[כי כדי שיהיה נמשך הגילוי גם בעולם בחיצוניות בפועל ממש צריך להיות שרש ההמשכה מלמעלה מעלה ע"ד המגביהי לשבת המשפילי לראות^{138, 139} כו']

[כדי שהגילוי ימשך גם בעולם, בחיצוניות, בפועל ממש, שורש ההמשכה צריך להיות גבוה מאוד, על דרך "המגביהי לשבת, המשפילי לראות" וכו';

ההערה שבסוגריים המרובעים מסבירה מדוע. כדי שהאלוקות תתגלה בעולם הגשמי עצמו, בחיצוניות שלו, מקורה צריך להיות גבוה ביותר, כפי שמתאר המזמור את ה' היושב למעלה ומשפיל לראות למטה.

כי בחינת העולם והחיצוניות מקבל חיות ממקום עליון שלמעלה מסדר ההשתלשלות וכמ"ש סד"ה למנצח על השמינית¹⁴⁰ שלכן כל העליות שבת רק בפנימיות כו' ע"ש באריכות.

כי בחינת העולם והחיצוניות מקבלת חיות ממקום עליון, שלמעלה מסדר ההשתלשלות; וכמו שמוסבר בסוף המאמר המתחיל "למנצח על השמינית", ולכן כל העליות של שבת הן רק בפנימיות וכו'; עיינו שם באריכות.

ההיבט החיצוני והגשמי של העולם מקבל את חיותו ממקור שמעל לכל סדר העולמות. לכן, כפי שמוסבר במאמר "למנצח על השמינית", העליות של שבת מתרחשות רק בפנימיות.

23 ולכן כדי שימושך הגילוי בחיצוניות ממש צ"ל שרש ההמשכה מלמעלה מעלה כי הוא ע"ד ענין קייס

[קריעת ים סוף] שהוא ענין שעלמא דאתכסיי [דאתכסיי] נמשך בבחי' גילוי באתגליא ממש

לכן, כדי שהגילוי יימשך אל החיצוניות ממש, שורש ההמשכה צריך להיות למעלה מעלה. הדבר דומה לענין קריעת ים סוף, שבו העולם הנסתר (עלמא דאתכסיא) נמשך בגילוי אל העולם הגלוי (עלמא דאתגליא) ממש.

גילוי בעולם החיצוני והגשמי דורש מקור נעלה מאוד. הדבר דומה לקריעת ים סוף, שבה "העולם הנסתר" — האלוקות שבדרך כלל מוסתרת — התגלתה בגלוי ב"עולם הגלוי".

ולכן שרש המשכה זו ע"י הארה גדולה ועצומה מלמעלה מעלה שמשם נמשך לשנות סדר ההשתלשלות כו'.

לכן שורש ההמשכה הזאת הוא בהארה גדולה ועצומה מלמעלה מעלה, ומשם היא נמשכת כדי לשנות את סדר ההשתלשלות וכו'.

שינוי כזה בסדר הטבע דורש הארה עצומה מלמעלה מעלה, מבחינה שבכוחה לשנות את סדר ההשתלשלות.

ועד"ז ג"כ ענין אש שלמעלה שהיה יורד ע"ג [על גבי] המזבח הוא ההמשכה מעלמא דאתכסיא^{141, 142, 143, 144}

מבחי' סוכ"ע לעלמא דאתגליא וכמ"ש במ"א בד"ה אז ישיר כו'

ובאותו אופן, האש שלמעלה שהייתה יורדת על המזבח היא המשכה מן העולם הנסתר, מבחינת סוכב כל עלמין, אל העולם הגלוי, כפי שמבואר במקום אחר במאמר המתחיל "אז ישיר" וכו'.

האש שירדה על המזבח הייתה המשכה מאותו סוג: מן העולם הנסתר, מבחינת סוכב כל עלמין, אל העולם הגלוי, כפי שמבואר במאמר "אז ישיר".

וכדי שיהיה המשכה זו בעולם ובחיצוניות זה תלויים בבחמ"ק [בבית המקדש] דוקא¹⁴⁵ כי בחי' הבית הוא

מקיף עליון מאד שלמעלה מהמקיף דבחי' עלמא דאתכסיא

וכדי שהמשכה זו תהיה בעולם ובחיצוניות, הדבר תלוי דווקא בבית המקדש, שכן בחינת הבית היא אור מקיף נעלה מאוד, שלמעלה מן המקיף של בחינת העולם הנסתר.

כדי שהדבר יתרחש בעולם הגשמי דרוש בית המקדש, משום ש"הבית" עצמו הוא אור מקיף נעלה מאוד, נעלה אפילו מן האור המקיף של העולם הנסתר.

(וכמ"ש במ"א ע"פ מזמור שיר חנוכת¹⁴⁶ הבית¹⁴⁷ כו' ועמ"ש ע"פ ויקרא אל משה בענין כי שכן עליו

הענן)¹⁴⁸

(כפי שמבואר במקום אחר על הפסוק "מזמור שיר חנוכת הבית" וכו'; וראו מה שנכתב על הפסוק "ויקרא אל משה", בעניין "כי שכן עליו הענן"):

הטקסט מפנה לביאור על הפסוק "מזמור שיר חנוכת הבית" ולמאמר על הפסוק "ויקרא אל משה", בעניין הענן ששכן על המשכן.

ומשם דייקא נמשך הכח הזה להיות אש שלמעלה מבחי' סוכי' יורד ונמשך באתגליא בפועל ממש.

ודווקא משם נמשך הכוח הזה, שהאש שלמעלה מבחינת סוכב כל עלמין תרד ותימשך אל העולם הגלוי בפועל ממש.

מבחינת המקיף הנעלה של הבית נמשך הכוח לכך שהאש שלמעלה, מבחינת סוכב כל עלמין, תרד ותתגלה בעולם הגשמי.

ועוד י"ל [יש לומר] בזה ע"ד מ"ש במ"א ע"פ המאמר ר"פ ויקרא בענין שאל לך אות^{150, 149} כו' הגבה למעלה דא אות יו"ד כו' ע"ש]:

ועוד אפשר לכאן זאת על פי המבואר במקום אחר על מאמר תחילת פרשת ויקרא, בעניין "שאל לך אות" וכו': "הגבה למעלה" — זו האות יו"ד וכו'; עיינו שם.]

הצעה לביאור נוסף עולה ממאמר אחר, על מאמר בתחילת פרשת ויקרא, הדורש את דברי ישעיהו "שאל לך אות... הגבה למעלה" כמתייחסים לאות יו"ד.

בעבודה

המאמר מפיך את הוראותיו מן הפסוק "היום לעשותם": עבודת השינוי יכולה להיעשות רק בעולם הזה, באמצעות תורה, מצוות ותשובה. תחילה על האדם לדכא את רצונו בדברים אסורים, ואף להתייחס לצרכיו הגופניים בקרירות, כאילו הוא עושה אותם מתוך כפייה; לאחר מכן עליו להפנות את הגעגוע שנותר בלב לה' בלבד. בתפילה, ההתכוננות ב"יוצר אור" בכך שהמלאכים כוערים ומקדשים את ה' נועדה להצית את האש של הנפש הבהמית עצמה כלפיו. בלימוד התורה, הדיבור של האדם צריך להתבטל בתוך הדיבור האלוקי; ובאמצעות התורה שבעל פה, שמאפשרת לדעת כל מצווה בדיוק, נשמרת אש האהבה קבועה בלב ואינה אובדת.

שאלות לשיחה

1. מדוע נשמה בעולם הבא אינה יכולה להשתנות, אף שהיא רואה שם אלוקות בבהירות גדולה הרבה יותר מאשר בעולם הזה?
2. מה ההבדל בין ממלא כל עלמין לסוכב כל עלמין, ומדוע משום כך שעה אחת של תשובה ומעשים טובים בעולם הזה טובה מכל חיי העולם הבא?
3. כיצד מסבירות "אש של י"י ו"אש של ה'" את "לאֲשִׁי", "לחמי" ו"ריח ניחוח"?
4. באיזה מובן התורה שבכתב "קוראת" והתורה שבעל פה "שומרת", ומדוע התורה שבעל פה מוכרחה להיות כלי מוגבל?
5. מדוע יכלה האש שלמעלה לרדת באופן גשמי רק בבית המקדש, ואילו התפילה ולימוד התורה יכולים להמשיך אותה אל הנשמה בכל מקום?

הערות

פסקה 1

1 צו את בניי

תעתיק נוסף (הנחה) של אותו מאמר נדפס שם.

הערת קה"ת

ראה לעיל יט, ב בהערות וציונים הערת כ"ק אדמו"ר. הנחה אחרת בסידור עם דא"ח לא, ג. ראה מאמרי אדה"א במדבר-ה ע' אית'ט. וראה בכרך-ו ע' אית'תק'ט. הגהות למאמר זה נדפסו באוה"ת פינחס איעט. איעט. איעט. וראה שם ע' אע. ובאוה"ת במדבר כרך ה' ע' אית'רעד. כרך-ז ע' אית'תק'ט. ביאור נוסף למאמר זה נדפס בסה"מ תקס"ה ח"ב ע' תשמח. ובאוה"ת פינחס ע' איעט. נדפס חלק מביאור זה בתוס' הגהות וקיצורים. בשרש מצות התפלה פרק מד ואילך. סה"מ תרל"ה-ב ע' שסט. סה"מ תרנ"ד ע' רלב. תרנ"ו ע' רסה. תרנ"ח ע' רטו ואילך. סה"מ תרפ"ד ע' קיח.

2 צו את בניי... ואמרת להם

"צווה את בני ישראל ואמור להם: את קרבני, לחמי לאשי, ריח ניחוחי, תשמרו להקריב לי במועדיו". זהו הפסוק שעליו בנוי המאמר.

Numbers 28:2 במדבר כ"ח:ב'

צו את־בני ישראל ואמרת־אלהם את־קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי תשמרו להקריב לי במועדו:

Command the children of Israel, and say unto them: My food which is presented unto Me for offerings made by fire, of a sweet savour unto Me, shall ye observe to offer unto Me in its due season

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר כח, ב-ג.

3 ואמרת להם זה האשה

"ואמור להם: זה האשה אשר תקריבו להוי": כבשים בני שנה תמימים, שנים ליום". ה"ואמור" השני מציג את בעלי החיים עצמם, את ה"מעשה" של הקרבנות.

Numbers 28:3 במדבר כ"ח:ג'

ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו לה' כבשים בני־שנה תמימים שנים ליום עלה תמיד:

And thou shalt say unto them: This is the offering made by fire which ye shall bring unto the L-RD: he-lambs of the first year without blemish, two day by day, for a continual burnt-offering.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

4 כל המצות... לקיים במחשבה דיבור ומעשה

ההערה מפנה למקום זה כמקור לעיקרון שיש לקיים כל מצווה במחשבה, בדיבור ובמעשה.

הערת קה"ת

אוה"ת יתרו ע' תתקלו. וראה בשיחת ש"פ פנחס תנש"א איך שבמצות ת"ת ותפלה וק"ש וכיוצא בהן יש גם מעשה ע"ש בהערה 38.

5 זו תפלה

בספרי על דברים י"א, י"ג, נדרש "ולעבדו" על התפילה, משום שהפסוק מוסיף "בכל לבבכם". זהו המקור הקדום יותר לכינוי התפילה "עבודה

שבלב".

Sifrei Devarim 41 ספרי דברים מ"א

6 תפלה עבודה שבלב

הגמרא שואלת מה פירוש "לעבדו בכל לבבכם", ומשיבה: "איזו היא עבודה שבלב? הוי אומר זו תפילה". אדמו"ר הזקן נעזר בכך כדי לזהות את התפילה עם ה"מחשבה" של הקרבנות.

Taanit 2a:11 תענית ב' א:י"א

ומנא לן דבתפלה — דתנא: "לא־הִבָּה אֶת ה' אֱלֹקֶיכֶם וּלְעַבְדוֹ בְּכָל לִבְבְּכֶם," איזו היא עבודה שְׁהִיא בְּלֵב — הָיִי אוֹמֵר: זו תפלה. וקתיב בְּתִרְיָה: "וְנִתְּתִי מִטֶּר אֲרָצְכֶם בְּעֵתוֹ יוֹרֵה וּמִלְקוֹשׁ".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

ספרי דברים יא, יג. תענית ב, א.

7 שכנגד הקרבנות

הגמרא מביאה את הדעה שהתפילות תוקנו כנגד קרבנות התמיד. משום כך התפילה נחשבת ל"מחשבה" של הקרבנות.

Berakhot 26b:4-5 ברכות כ"ו ב:ד-ה'

איתמר, רבי יוסי ברבי חנינא אמר: תפילות אבות תקנום. רבי יהושע בן לוי אמר: תפילות כנגד תמידין תקנום. תנא כוותיה דרבי יוסי ברבי חנינא, ותנא כוותיה דרבי יהושע בן לוי. תנא כוותיה דרבי יוסי ברבי חנינא: אברהם תקן תפלת שחרית, שנאמר: "וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם", ואין "עמידה" אלא תפלה, שנאמר: "ויעמד פינחס ויפלל".

It has been reported : R. Jose b. R. Hannina said : The Patriarchs instituted the Tefillot. R. Joshua b. Levi said: The Tefillot were instituted to correspond with the continual sacrifices. There is a teaching in agreement with both of them. There is a teaching in agreement with R. Jose b. R. Hannina: Abraham instituted the morning Tefillah; as it is said, "And Abraham got up early in the morning to the place where he had stood" (Gen. xix. 27) — "standing" means prayer; as it is ... said, "Then

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

8 כל העוסק בתורת עולה

רבי יצחק מלמד שכל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת, וריש לקיש דורש את "זאת תורת העולה..." כך שכל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה. מכאן שלימוד הלכות הקרבנות הוא ה"דיבור" שלהם.

Menachot 110a:13-14 מנחות ק"א א:י"ג-י"ד

אמר רבי יצחק מאי דכתיב (ויקרא ו, יח) זאת תורת החטאת וזאת תורת האשם כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת וכל העוסק בתורת האשם כאילו הקריב אשם: מתני' נאמר בעולת בהמה (ויקרא א, ט) אשה ריח ניחוח ובעולת עוף (ויקרא א, ט) אשה ריח ניחוח ובמנחה (ויקרא ב, ב) אשה ריח ניחוח לומר לך אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים:

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

9 בקרבנות . . הוא המעשה

ההערה מפנה לשיחה זו בעניין המחשבה, הדיבור והמעשה של הקרבנות; היא אינה מפרטת מה מובא שם.
הערת קה"ת
ראה לקו"ש-יח ע' 413.

פסוקה 2

10 הפסוק המציין את בעלי החיים המסוימים של קרבן התמיד; אדמו"ר הזקן מייחס אותו למעשה ההקרבה.

Numbers 28:3 במדבר כ"ח:ג

וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאֵשֶׁה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה כְּבָשִׂים בְּגִי' שְׁנָה תְּמִימִם שְׁנֵי לַיּוֹם עֹלָה תָמִיד:

And thou shalt say unto them: This is the offering made by fire which ye shall bring unto the L-RD: he-lambs of the first year without blemish, two day by day, for a continual burnt-offering.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

11 צו את בני ישראל ואמרת אליהם

הציווי הכללי על הקרבנות; אדמו"ר הזקן מייחס אותו למחשבה ולדיבור שבהם.

Numbers 28:2 במדבר כ"ח:ב

צו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת־קֶרְבְּנִי לַחֲמִי לְאִשִּׁי רֵיחַ נִיחָחִי תִשְׁמְרוּ לְהִקְרִיב לִי בְּמוֹעָדוֹ:

Command the children of Israel, and say unto them: My food which is presented unto Me for offerings made by fire, of a sweet savour unto Me, shall ye observe to offer unto Me in its due season

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

12 נחת רוח לפני שאמרתי

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ספרי במדבר כח, ח. וראה ג"כ שם טו, ז.

13 נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני

על "אשה ריח ניחוח להוי" (Numbers 28:8), מסביר הספרי: "נחת רוח לפני, שאמרתי ונעשה רצוני". אדמו"ר הזקן שואל מדוע הדברים נאמרו על הקרבנות, בשעה שהם נכונים לגבי כל מצווה.

Sifrei Bamidbar 143:3 ספרי במדבר קמ"ג:ג

... תלמוד לומר כמנחת הבוקר וכנסכו תעשה: מגיד כשהזבח קרב - נסכים קרבים עמו: אשה - אע"פ שאתה נותן לאשים לא ירצה עד שיהו כאשים: אשה ריח ניחוח להי - נחת רוח לפני, שאמרתי ונעשה רצוני. שמעון בן עזאי אומר בוא וראה: בכל הקרבנות שבתורה לא נאמר בהם לא אלקים ולא אלקיך ולא שדי וצבאות אלא יו"ד והי", שם מיוחד, שלא ליתן פתחון פה למינים לרדות. ללמדך, שאחד מרבה ואחד ממעיט לפני הקב"ה. וכשם שנאמר ריח ניחוח בשור - כך נאמר בכך הצאן, וכך נאמר בכך העוף; ללמדך שאין לפניו ...

And the second lamb": Why is this writ-" (Bamidbar 28:8) ten? Since it is written "the one lamb shall you offer in the morning," I might think that if it were not offered in the morning it could be offered in the evening. It is, therefore, written "the second shall you offer up towards evening," im-

plying that if the morning tamid had not been offered, the evening tamid is not to be offered. When is this so? When the altar had not been inaugurated. But if it had been inaugurated, even

Wikisource (CC-BY-SA) • Sifrei by Rabbi Shraga Silverstein (CC-BY)

14 ות"ת כנגד כולם

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

פאה א, א.

15 ות"ת כנגד כולם

לאחר שהיא מונה מעשים שאדם נהנה מפירותיהם בעולם הזה, ואילו הקרן קיימת לו לעולם הבא, מסיימת המשנה: "ותלמוד תורה כנגד כולם".

Mishnah Peah 1:1 משנה פאה א'א

אלו דברים שאין להם שעור. הפאה, והבכורים, והראיון, וגמילות חסדים, ותלמוד תורה. אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן נקמת לו לעולם הבא. כבוד אב ואם, וגמילות חסדים, והנאות שלום בין אדם לחברו, ותלמוד תורה כנגד כלם:

These are the things that have no definite quantity: The corners [of the field]. First-fruits; [The offerings brought] on appearing [at the Temple on the three pilgrimage festivals]. The performance of righteous deeds; And the study of the torah. The following are the things for which a man enjoys the fruits in this world while the principal remains for him in the world to come: Honoring one's father and mother; The performance of righteous deeds; And the making of peace ... between a person and his friend; And the study of

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

16 שכנגד הקרבנות

המילים כאן מצטטות את Berakhot 26b:4-5. הקטע מופיע למטה.

Berakhot 26b:4-5 ברכות כ"ו ב:ד-ה'

איתמר, רבי יוסי ברבי חנינא אמר: תפלות אבות תקנום. רבי יהושע בן לוי אמר: תפלות כנגד תמידיו תקנום. תנא כותיה דרבי יוסי ברבי חנינא, ותנא כותיה דרבי יהושע בן לוי. תנא כותיה דרבי יוסי ברבי חנינא: אברהם תקן תפלת שחרית, שנאמר: וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם, ואין "עמידה" אלא תפלה, שנאמר: ויעמד פינקס ויפלל".

It has been reported : R. Jose b. R. Hannina said : The Patriarchs instituted the Tefillot. R. Joshua b. Levi said: The Tefillot were instituted to correspond with the continual sacrifices. There is a teaching in agreement with both of them. There is a teaching in agreement with R. Jose b. R. Hannina: Abraham instituted the morning Tefillah; as it is said, "And Abraham got up early in the morning to the place where he had stood" (Gen. xix. 27) — "standing" means prayer; as it is ... said, "Then

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

ברכות כו, ב.

17 כל העוסק בתורת עולה

המילים כאן מצטטות את Menachot 110a:13-14. הקטע מופיע למטה.

Menachot 110a:13-14 מנחות ק"י א:י"ג-י"ד

אמר רבי יצחק מאי דכתיב (ויקרא ו, יח) זאת תורת החטאת וזאת תורת האשם כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת וכל העוסק בתורת אשם כאילו הקריב אשם: מתני' נאמר בעולת בהמה (ויקרא א, ט) אשה ריח ניחוח ובעולת עוף (ויקרא א, ט) אשה ריח ניחוח ובמנחה (ויקרא ב, ב) אשה ריח ניחוח לומר לך אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים:

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

הערת קה"ת

מנחות קי, א.

פסקה 3

18 אך הנה כל זה

מכאן ואילך מופיע דיון המאמר גם בחיבורו של הצמח צדק על שורש מצוות התפילה, פרק 44.

הערת קה"ת

מכאן ואילך בשרש מצוות התפלה פרק מד. ראה סה"מ תרמ"ח ע' ריח ואילך.

19 היום לעשותם ולא למחר

"את המצווה, את החוקים ואת המשפטים אשר אנוכי מצווה אתכם היום, לשמור ולעשות".

Deuteronomy 7:11 דברים ז:יא

וְשָׁמַרְתָּ אֶת־הַמִּצְוָה וְאֶת־הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם:

Thou shalt therefore keep the commandment, and the statutes, and the ordinances, which I command thee this day, to do them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

Eruvin 22a:5-6 עירובין כ"ב א:ה'-ו'

וְהִינֵנוּ דֹאֲמַר רַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן יוֹזֵי: מַאי דְּכָתִיב "אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם", "הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם" — וְלֹא לְמָחָר לַעֲשׂוֹתָם, "הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם" — לְמָחָר לְקַבֵּל שְׂכָרָם. אָמַר רַבִּי חֲזִי, וְאֵיתִימָא רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי: מַאי דְּכָתִיב "אֶרְךְ אֲפִים"? "אֶרְךְ אֶף" מִבְּעֵי לָקָה!

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

דברים ז, יא. עירובין כב, א. מכאן ואילך נמצא גם בשרש מצוות התפלה פרק מד. וראה לקמן פ' ראה לג, ב.

20 ובו נתנה הבחירה

בהערה באור התורה על פינחס נוסף כאן: "ועיין מ"ש בענין הבחירה החפשית בדרוש תקעו בחדש תקע". מאמר זה נדפס באור התורה, דרושים לראש השנה.

הערת קה"ת

באוה"ת פ' פנחס ע' א"פ מציין ("ועמ"ש מענין הבחירה בד"ה תקעו בחדש דתק"ע"). והוא הנדפס באוה"ת דרושים לר"ה ע' אשדל ואילך. וראה שם ע' אשלו.

21 כך נשאר בעוה"ב

דיון מאוחר יותר בשאלה מדוע הנפש בעולם הבא נשארת כפי שעוצבה בעולם הזה.

הערת קה"ת

ראה המשך וככה תרל"ז סעי' ח. סה"מ תרנ"ד ע' רלב ואילך. סה"מ תרנ"ח ע' רטו.

22 וצבא השמים לך משתחוים

"אתה הוא הוי' לבדך... צבא השמים לך משתחוים". הפסוק מובא לעניין הביטול של כל הנבראים במקום שבו מתגלה האלוקות.

Nehemiah 9:6 נחמיה ט:ו'

אֶתְּהִיָּהּ הוּא ה' לְבַדְךָ אֶתְּהִיָּהּ עֲשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם וְכָל־צָבָאם הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיָּמִים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאֶתְּהִיָּהּ מְחִיָּה אֶת־כָּל־עַם וְצָבֵא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים:

Thou art the L-RD, even Thou alone; Thou hast made heaven, the heaven of heavens, with all their host, the earth and all things that are thereon, the seas and all that is in them, and Thou preservest them all; and the host of heaven worshippeth Thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

נחמיה ט, ו.

23 דקרו לי' אלקא דאלקיא

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

סוף מנחות.

24 דקרו ליה אלהא דאלהיא

בסוף מסכת מנחות אומרת הגמרא שגם אומות העולם "קוראים אותו אלקי האלקים". אדמו"ר הזקן מחיל זאת על הקליפות, שידו באלקים בעולם הבא.

Menachot 110a:5-6 מנחות ק"י א:ה'-ו'

איתיביה רב שימי בר חיאיא לרב (מלאכי א, יא) ממזרח שמש ועד מבואו גדול שמי בגוים ובכל מקום מוקטר מוגש לשמי ומנחה טהורה אמר ליה שימי את דקרו ליה אלהא דאלהא בכל מקום מוקטר מוגש לשמי בכל מקום סלקא דעתך אמר רבי שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן אלו תלמידי חכמים העוסקים בתורה בכל מקום מעלה אני עליהם כאילו מקטירין ומגישין לשמי

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

25 כף הקלע

אביגיל אומרת לדוד שנפשו תהיה צרורה בצרור החיים, "ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע". חז"ל והזוהר מפרשים זאת כוונת הנשמה לאחר המוות.

I Samuel 25:29 שמואל א כ"ה כ"ט

וַיָּקָם אָדָם לְדָרְפָה וּלְבָקָשׁ אֶת־נַפְשׁוֹ וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדֹנִי צְרוּרָה בְּצְרוּר הַחַיִּים אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ וְאֵת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקֶּלַע:

And though man be risen up to pursue thee, and to seek thy soul, yet the soul of my lord shall be bound in the bundle of life with the L-RD thy G-d; and the souls of thine enemies, them shall he sling out, as from the hollow of a sling

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

26 כף הקלע

אחד הקטעים מהזוהר שהטקסט מונה (בשלח), העוסק בכף הקלע.
Zohar, Beshalach 23:316-326 ספר הזהר, בשלח כ"ג:שט"ז-שכ"ו

27 כף הקלע

אחד הקטעים מהזוהר שהטקסט מונה (משפטים), העוסק בכף הקלע; בהערת קה"ת מובא ציטוט שלפיו הנשמה "באה בגלגול לעולם כאבן בכף הקלע".
Zohar, Mishpatim 3:101-110 ספר הזהר, משפטים ג':ק"א-ק"י

28 כף הקלע

אחד הקטעים מהזוהר שהטקסט מונה (תרומה), העוסק בכף הקלע.
Zohar, Terumah 29:296-306 ספר הזהר, תרומה כ"ט:רצ"ו-ש"ו

29 כף הקלע

אחד הקטעים מהזוהר שהטקסט מונה בסוגריים מרובעים (ויחי), העוסק בכף הקלע.
Zohar, Vayechi 19:134-20:147 ספר הזהר, ויחי י"ט:קל"ד-כ"קמ"ז

30 כף הקלע

אחד הקטעים מהזוהר שהטקסט מונה בסוגריים מרובעים (וירא), העוסק בכף הקלע.
Zohar, Vayera 16:230-18:251 ספר הזהר, וירא ט"ז:ר"ל-י"ח:רנ"א

31 כף הקלע

אחד הקטעים מהזוהר שהטקסט מונה בסוגריים מרובעים (ויקרא, סוף כד ע"ב וכה ע"א), העוסק בכף הקלע.
Zohar, Vayikra 63:417-64:424 ספר הזהר, ויקרא ס"ג:ת"יז-ס"ד:תכ"ד

32 כף הקלע

אחד הקטעים מהזוהר שהטקסט מונה בסוגריים מרובעים (תחילת בלק), העוסק בכף הקלע.
Zohar, Balak 4:24-6:33 ספר הזהר, בלק ד':כ"ד-ו':ל"ג
the official of Gehinnom standing there in order to pervert the judgement, if possible. Happy is he who emerges from the trial successfully; otherwise the officer of Gehinnom seizes him so soon as he is delivered into his power, and hurls him down to nether regions like a stone from a sling, and there he receives his punishment according to his sentence. Similarly Joshua the high priest was taken up for trial to that Heavenly Academy when he departed this world. He ... was "standing before the angel of the L-rd"
The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

33 ג' מיני לבושים כנודע

בתנאי מוסבר שלכל נפש אלקית שלושה לבושים: מחשבה, דיבור ומעשה, המתלבשים ב-613 המצוות כאשר אדם מקיים אותן, לומד אותן ומבין אותן, וזהו פירוש הביטוי "כידוע" שבטקסט.

Tanya, Likkutei Amarim 4:13-14 תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים
ד':י"ג-י"ד

ואף שהתורה נתלבשה בדברים תחתונים וצמחים - הרי זה כמחבק את המלך דרך משל, שאין הפרש במעלת התקבולות ודביקותו במלך, בין מחבקו כשהוא לבוש לבוש אחד בין שהוא לבוש כמה לבושים, מאחר שגוף המלך בתוכם. וכן אם המלך מחבקו בזרועו, גם שהיא מלובשת

תוך מלבושיו, כמו שכתוב: "וימינו תחבקני", שהיא התורה שנתנה מימינו, שהיא בחינת חסד ומים:
Kehot Publication Society (CC-BY-NC)
הערת קה"ת
ראה תניא פ"ד.

34 וכמארו"ל מלפפתו

"כל העובר עבירה אחת בעולם הזה, מלפפתו והולכת לפניו ליום הדין".
אדמו"ר הזקן משתמש בכך כדי להסביר את הלבושים המלוכלכים המכסים את הנשמה.

Sotah 3b סוטה ג' ב
הערת קה"ת
סוטה ג, ב.

35 אין חבוש מתיר א"ע

"אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים". כך גם הנשמה אינה יכולה להסיר מעצמה את לבושה המלוכלכים.

Berakhot 5b:13-14 ברכות ה' ב:י"ג-י"ד

אמרי: אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים. רבי אלעזר חלש. על לגביה רבי יוחנן. תזא דהנה קא גני בבית אפל. גלייה לדרעיה ונפל נהורא. חזייה דהנה קא פכי רבי אלעזר. אמר לקה: אמאי קא פכית? אי משום תורה דלא אפשרת — שנינו: אחד המרבה ואחד הממעיט, ובלבד שיכבדו לבו לשמים. ואי משום מזוני — לא כל אדם זוכה לשתי שלקנות. ואי משום בני — דין גרמא דעשירא ביר.

They answer : A prisoner does not release himself from the dungeon. R. Eleazar was ill and R. Johanan went in to visit him. He saw that he was lying in a dark room, so he bared his arm and a brightness was radiated therefrom. He then noticed that R. Eleazar was weeping. He said to him, "Why weepest thou? Is it because thou hast not applied thyself sufficiently to the study of Torah ? We have learnt that it ... matters not whether one does much or little, so long

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)
הערת קה"ת
ברכות ה, ב. וש"נ.

36 הסירו הבגדים

במראה זכריה אומר המלאך לעומדים לפניו: "הסירו הבגדים הצואים מעליי". אדמו"ר הזקן מדגיש את המילה "הסירו": אחרים הם שמסירים אותם, שכן הנשמה אינה יכולה לעשות זאת בעצמה.

Zechariah 3:4 זכריה ג':ד'

ויצו ויאמר אל-העומדים לפניו לאמר הסירו הבגדים הצואים מעליו ויאמר אליו ראה העבדתי מעליך עונג ונהללש אתה מחלצות:

And he answered and spoke unto those that stood before him, saying: 'Take the filthy garments from off him.' And unto him he said: 'Behold, I cause thine iniquity to pass .from thee, and I will clothe thee with robes

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת
זכריה ג, ד.

37 הסירו דייקא

הערת אור התורה מסבירה שהכוונה המדויקת ב"הסירו" היא "הסירו על

ידי גיהנום.

הערת קה"ת

באוה"ת כאן ע' א'פג "הסירו ע"י גיהנום כו".

38 ועיניו מעניין כף הקלע

דיון בעניין כף הקלע.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת ויקרא כרך-ב ע' תפכ ואילך.

39 משפטים צ"ט ב'

אור התורה מצטט את זוהר על משפטים, שלפיו הנפש "אתיא בגלגולא בעלמא כאבן בכף הקלע", ומציין שזהו המקור לדברי המהרשי"א (על Shabbos 152b), שמסביר את השלכת הנשמות "מקצה העולם ועד קצהו" כגלגול לגוף אחר.

הערת קה"ת

"אתי בגלגולא בעלמא כאבנא בקוספיתא דהיינו כף הקלע" — אוה"ת ויקרא-ב ע' תפכ, ושם מציין שזה מקור לדברי מהרשי"א בשבת דף קנב, ב שמקלעין נשמותין מסוף העולם ועד סוף העולם וכתב ע"ז המהרשי"א שזהו הגלגול שמכניסין הנשמה לגוף אחר.

4 פסוקה

40 אין לך דבר שאין לו מקום

בן עזאי אומר: "אל תהי בו לכל אדם ואל תהי מפליג לכל דבר, שאין לך אדם שאין לו שעה ואין לך דבר שאין לו מקום". אדמו"ר הזקן מיישם את הביטוי "מקום" על התחנות הקבועות בעולם הבא.

Pirkei Avot 4:3 משנה אבות ד':ג

הוא הנה אומר, אל תהי בו לכל אדם, ואל תהי מפליג לכל דבר, שאין לך אדם שאין לו שעה ואין לך דבר שאין לו מקום:

He used to say: do not despise any man, and do not discriminate against anything, for there is no man that has not his hour, and there is no thing that has not its place

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

41 מלאכים ונשמות . . הם מובדלים בפ"ע

בגרסה של הקטע שם נוסף: "בהיכלות הקדושים, ומלאכי החבלה נמצאים במדור נפרד".

הערת קה"ת

בשרש מצות התפלה שם נוסף "בהיכלות דקדושה ומלאכי חבלה הם במדור בפ"ע".

6 פסוקה

42 לעשות מרגל ראש

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

בשרש מצות התפלה שם "לעשות מראש רגל ומרגל ראש".

43 משא"כ המשכת אור א"ס ב"ה שבעוה"ז

הרבי מהר"ש מצטט את המאמר הזה לעניין שהארת "סובב כל עלמין" היא דווקא בעולם הגשמי. הוא מציע ששני העניינים קשורים זה בזה: משום ש"סובב" מאיר בעולם הזה, אדם יכול לעשות תשובה בעודו בגוף, ואילו לאחר הסתלקות הנשמה, היא נמצאת רק בדרגת "ממלא כל עלמין". הוא משאיר את העניין לעיון נוסף.

הערת קה"ת

ראה תורת שמואל תרכ"ו ע' רצב. ובהוצאת תשמ"ט ע' רנה. "ועי בלק"ת כפי פנחס בד"ה צו, ששם נתי' מפני שהארת הסובב הוא בעה"ז הגשמי דוקא, ואפ"ל שהכוונה אי' הוא שמפני שבעה"ז יש הארת הסובב לכן כשהאדם הוא בגפו בעה"ז יוכל לעשות תשובה כי אז הוא גם מבחי' סוכ"ע, משא"כ בצאת הנפש היא רק בבחי' ממכ"ע, וצ"ע". עכ"ל שם.

44 אשר יעשה אותם האדם

"ושמרתם את חוקתי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם". הפסוק מובא בהקשר של המצוות שאדם מקיים בעולם הזה.

Leviticus 18:5 ויקרא י"ח:ה'

וְשָׁמְרֶתֶם אֶת־חֻקְתִּי וְאֶת־מִשְׁפָּטִי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וְחִי בָהֶם אָנֹכִי
Havayah

Ye shall therefore keep My statutes, and Mine ordinances,
which if a man do, he shall live by them: I am the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ויקרא יח, ה.

45 דלית מחשבה תפיסא

בתפילת אליהו ("פתח אליהו") נאמר על ה': "לית מחשבה תפיסא כך כלל". אדמו"ר הזקן מחיל זאת על אור אין סוף המלוכב בתורה ובמצוות.

Tikkunei Zohar 17a:10-12 תקוני זוהר י"ז א:י-י"ב

אנת הוא עלאה על כל עלאין סתימא על כל סתימין. לית מחשבה תפיסא כך כלל. אנת הוא דאפיקת עשר תקונין. וקרינן לון עשר ספירן. לאנהגא בהון עלמין סתימין דלא אתגליין. ועלמין דאתגליין. ובהון אתכסיאת (נ"א אתכסייא) מכני נשא. ואנת הוא דקשיר לון ומיחד לון. ובגין דאנת מלגאו. כל מאן דאפריש חד מן חבריה מאלין עשר. אתחשיב ליה כאלו אפריש כך.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

46 דלית מחשבה תפיסא ב"י

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה ת"ז בהקדמה (פתח אלי').

47 סוכ"ע הוא בחינת העלם והסתר

בפרק מ"ח בתניא מוסבר שאור ממלא כל עלמין מתגלה בתוך העולמות רק באמצעות צמצומים רבים, ואילו אור סובב כל עלמין נסתר מהם ואינו מוגבל. הטקסט מציין את שם הפרק כמקור להבחנה זו.

Tanya, Likkutei Amarim 48:3 תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים מ"ח:ג'

וְהִנֵּה, פְּרִטִּיּוֹת הַצְמֻצוּמִים, אֵיךְ וְמָה - אֵין כָּאן מְקוֹם בִּיאוּרָם. אֶךְ דָּרָךְ כָּלֵל, הֵן הֵם בְּחִינַת הַסֵּתֵר וְהַעֲלָם הַמְּשַׁכֵּת הָאוֹר וְהַחֲיוּת, שְׁלֹא יֵאִיר וְיִמְלֹךְ לְתַתְּלוֹנִים בְּבְחִינַת גִּילּוֹי, לְהַתְּלַבֵּשׁ וְלְהַשְׁפִּיעַ בְּהֵן וּלְהַחְיּוֹתָם לְהִיטֵי יֵשׁ מֵאֵין - כִּי אִם, מְעַט מְעָרָר אוֹר וְחִיּוּת, בְּכַדִּי שִׁיחִי בְּבְחִינַת גְּבוּל וְתַקְלִית, שֶׁהִיא הָאֶרֶץ מוּעָטָה מְאֹד וּמִמֶּשׁ כִּלְאֵי חֲשִׁכֵי לְגַבִּי בְּחִינַת הָאֶרֶץ כִּלְי גְּבוּל וְתַקְלִית, וְאֵין בִּינֵיהֶם עֶרֶךְ וַיְחַס כָּלֵל, כְּנוֹדָע פִּירוּשׁ מֵלֵת 'עֶרֶךְ' בְּמִסְפָּרִים, ...

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

48 לעבדה ולשמרה

"והווי אלקים לקח את האדם והניח אותו בגן עדן, לעבדה ולשמרה".
אדמו"ר הזקן מפרש זאת כך שעבודתו של האדם יוצרת את גן עדן.

Genesis 2:15 בראשית ב:ט"ו

ויקח ה' אלקים את־הָאָדָם וַיִּנְחָהוּ בְּגֶן־עֵדֶן לְעֲבָדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ:
And the L-RD G-d took the man, and put him into the garden of Eden to dress it and to keep it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית ב, טו.

49 השוה ומשוה קטן וגדול

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

פיוט וכל מאמינים.

50 כחשכה כאורה

"גם החושך אינו חשוך עבורך... החושך הוא כאור". הפסוק מובא כדי
לתאר את אור אין סוף, שלפניו כל ההבחנות מתבטלות.

Psalms 139:12 תהילים קל"ט:י"ב

גַּם־חֹשֶׁךְ לֹא־יִחְשֶׁיךָ מִמֶּךָ וְלֵילָה כִּי־אֵין כְּחֹשֶׁךְ כְּאוֹרָה:
Even the darkness is not too dark for Thee, But the night
shineth as the day; The darkness is even as the light

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קלט, יב.

51 והמלאכים שואלים... ואומרים

הערת קה"ת מציינת שגם בתנאי, פרק 46, מדובר על כך שהמלאכים
שואלים "איה מקום כבודו?" ומשיבים "מלא כל הארץ כבודו".

הערת קה"ת

וב"ה בתנאי פרק מו.

52 ונעוץ סופן בתחלתן

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

סיי פ"י, מ"ז.

53 ונעוץ סופן בתחלתן

בספר יצירה נאמר על עשר הספירות: "נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן
בסופן". אדמו"ר הזקן משתמש בדברים אלה כדי לבטא את הקשר שבין
המדרגה הנמוכה ביותר למדרגה הגבוהה ביותר.

Sefer Yetzirah 1:7 ספר יצירה א:ז

עשר ספירות בלי מה נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן כשלהבת
קשורה בגחלת שאדון יחיד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר:

The decade of existence out of nothing has its end linked to
its beginning and its beginning linked to its end, just as the
flame is wedded to the live coal; because the L-rd is one and
there is not a second one, and before one what wilt thou
count?

54 בעוה"ב שהוא עולם ברור

רב יוסף בן רבי יהושע בן לוי, שקם לתחייה לאחר שנשמתו הסתלקה, אמר
שראה "עולם הפור", ואביו השיב לו: "עולם ברור ראית". אדמו"ר הזקן
מיישם את התואר "ברור" על העולם הבא, שבו הכול כבר מסודר.

Pesachim 50a:6 פסחים נ א:ו

ורבי יהושע בן לוי אמר: אלו בני אדם שיקריו הן בעולם הזה, וקפויין
הן לעולם הבא. כי הא דרב יוסף בריה דרבי יהושע בן לוי חלש
ואיתנגיד, כי הדר, אמר לקה אבוה: מאי חזית? אמר לקה: עולם הפור
ראיתי, עליונים למטה, ותחתונים למעלה. אמר לו: בני, עולם ברור
ראית. ואנן היכי התם? כי היכי דאיתו אנן הכא, הכי איתינו התם.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Bava Batra 10b:5 בבא בתרא י ב:ה

ואמר רבי אבהו, שאֵלו את שְׁלֹמֹה: אֵיזוֹהוּ בֶן הָעוֹלָם הַבָּא? אָמַר לָהֶם:
כָּל שֶׁכָּנָנְד וְקָנְיו כְּבוֹד. כִּי הָא דְיוֹסֵף בְּרִיָּה דְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ חֲלַשׁ, אִינְגִיד.
אָמַר לָקַה אָבוּה: מַאי חֲזִית? אָמַר לָקַה: עוֹלָם הַפּוֹר רָאִיתִי - עֲלִיּוֹנִים
לְמַטָּה, וְתַחְתּוֹנִים לְמַעְלָה. אָמַר לָקַה: עוֹלָם בְּרוּר רָאִיתִי. וְאַנָּן, הֵיכִי
חֲזִיתִינוּ? [אָמַר לָקַה:] כִּי הֵיכִי דְחֲשַׁבִּינוּ הַכָּא, חֲשַׁבִּינוּ הַתָּם.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

ראה פסחים נ, א. ב"ב י, ב.

55

הגמרא דנה בתפילה על מינו של עובר ומלמדת שבארבעים הימים
הראשונים תפילה כזאת עדיין עשויה להועיל.

Berakhot 60a:13 ברכות ס א:י"ג

ואיבעית אימא: מַעֲשֶׂה דְלֵאָה בְּתוֹךְ אַרְבָּעִים יוֹם הָיָה. כְּדַתְנִיָּא: שְׁלֵשָׁה
יָמִים הָרָאשׁוֹנִים — יִבְקֹשׁ אָדָם רַחֲמִים שְׁלָא יִסְרִיָּה. מִשְׁלֵשָׁה וְעַד
אַרְבָּעִים יִבְקֹשׁ רַחֲמִים שְׁיִהֵא זָכָר. מֵאַרְבָּעִים יוֹם וְעַד שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים —
יִבְקֹשׁ רַחֲמִים שְׁלָא יְהֵא סְנָדְל. מִשְׁלֵשָׁה חֳדָשִׁים וְעַד שָׁשָׁה — יִבְקֹשׁ
רַחֲמִים שְׁלָא יְהֵא גָפֶל. מִשָּׁשָׁה וְעַד תִּשְׁעָה — יִבְקֹשׁ רַחֲמִים שְׁיִצָּא
בְּשָׁלוֹם.

Or if thou wilt I can say that the incident of Leah occurred
within forty days [of conception], according to the teaching :
During the first three days [of the conjugal act] a man may
pray that [his seed] should not become abortive ; from the
third to the fortieth day he may pray that a male-child shall
be born to him ; from the fortieth day to the third month he
may pray that it should not be a monstrosity; from the third
... to the sixth month he may

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A.
Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

56 מלא כה"א כבודו

השרפים קוראים זה לזה: "קדוש, קדוש, קדוש הוי צבאות; כל הארץ מלאה
כבודי". בקדושה זהו מענה המלאכים לשאלתם שלהם: "איה מקום כבודו?"

Isaiah 6:3 ישעיהו ו:ג

וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ הִ' צְבָאוֹת מְלֵא כְּלֵי־הָאָרֶץ
כְּבוֹדִי:

And one called unto another, and said: Holy, holy, holy, is
the L-RD of hosts; The whole earth is full of His glory

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

57 נעוץ סופן בתחלתן

"סופם נעוץ בתחילתם"; התשובה מחזירה את החיות שבקצה ההשתלשלות אל תחילתה.

Sefer Yetzirah 1:7 ספר יצירה א':ז

עשר ספירות בלי מה נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן כשלהבת קשורה בגחלת שאדון יחיד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר:

The decade of existence out of nothing has its end linked to its beginning and its beginning linked to its end, just as the flame is wedded to the live coal; because the L-rd is one and there is not a second one, and before one what wilt thou ?count

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain) • Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain)

58 מלכותך מלכות כל עולמים

"מלכותך מלכות כל עולמים". מובא כמקור לכך שמלכות היא מקור האור הממלא את העולמות.

Psalms 145:13 תהילים קמ"ה:י"ג

מְלֻכּוֹתֶךָ מְלֻכּוֹת כָּל־עֲלָמִים וּמִשְׁלֶתְךָ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר:

Thy kingdom is a kingdom for all ages, And Thy dominion endureth throughout all generations

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

59 ומלכותו בכל משלה

"הוי' הכין כיסאו בשמים, ומלכותו בכל משלה".

Psalms 103:19 תהילים ק"ג:י"ט

ה' בַּשָּׁמַיִם הִכִּין כִּסְאוֹ וּמִלְכוּתוֹ בְּכָל־מְשָׁלָה:

The L-RD hath established His throne in the heavens; And His kingdom ruleth over all

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

60 מאן דלא כרע במודים

הגמרא אומרת שעמוד השדרה של האדם נעשה נחש שבע שנים לאחר מותו, ומוסיפה שהדבר אמור רק במי שלא השתחוה ב"מודים". אדמו"ר הזקן רואה בהשתחויה את הדרגה הנמוכה ביותר של ביטול.

Bava Kamma 16a:22 בבא קמא ט"ז א:כ"ב

דְּתַנְיָא: צְבֹועַ זְכָר לְאַחַר שִׁבְעָ שָׁנִים נַעֲשֶׂה עֶטְלָף, עֶטְלָף לְאַחַר שִׁבְעָ שָׁנִים נַעֲשֶׂה עֶרְפֹּד, עֶרְפֹּד לְאַחַר שִׁבְעָ שָׁנִים נַעֲשֶׂה קִמְזוּשׁ, קִמְזוּשׁ לְאַחַר שִׁבְעָ שָׁנִים נַעֲשֶׂה חוּחַ, חוּחַ לְאַחַר שִׁבְעָ שָׁנִים נַעֲשֶׂה שֵׁד. שְׂדֵרוֹ שֶׁל אָדָם - לְאַחַר שִׁבְעָ שָׁנִים נַעֲשֶׂה נָחֵשׁ. וְהָיָה מִיָּלִי דְלָא כָרַע בְּ"מֻדִּים".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

61 רגליה יורדות מות

"רגליה יורדות מוות, צעדיה יתמכו שאולי". כאן מדובר במלכות היורדת

כדי להחיות את הקליפות.

Proverbs 5:5 משלי ה':ה

רַגְלֶיהָ יִרְדּוּת מוֹת שְׁאוֹל צְעָדֶיהָ יִתְמָכוּ:

Her feet go down to death; Her steps take hold on the nether-world

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

62 ונעוץ סופן בתחלתן

"סופן נעוץ בתחילתן": באמצעות תשובה, המדרגה הנמוכה ביותר חוזרת אל המדרגה הגבוהה ביותר.

Sefer Yetzirah 1:7 ספר יצירה א':ז

עשר ספירות בלי מה נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן כשלהבת קשורה בגחלת שאדון יחיד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר:

The decade of existence out of nothing has its end linked to its beginning and its beginning linked to its end, just as the flame is wedded to the live coal; because the L-rd is one and there is not a second one, and before one what wilt thou ?count

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain) • Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain)

63 ותשובה זו הוא ע"י שיתגלה כ"ע מראש האצילות ויורד ונוקב עד

המלכות

בערך "תשובה" שבשער ערכי הכינויים, הפרדס אומר שתשובה שלמה היא כאשר כל המדרגות חוזרות למקומן, "ותשובה זו היא על ידי גילוי כתר עליון מראש אצילות, הבוקע ויורד למלכות". אדמו"ר הזקן מצטט זאת.

Pardes Rimmonim 23:22:44 פרדס רמונים כ"ג:כ"ב:מ"ד

והכוונה מבוארת, כי בהיות הדין מתהווה בעולם, הבינה מסתלקת ומתבעת דין והעולם נידון. וכאשר תשוב על הכנים ותשפיע רחמים נקראת תשובה סתם. אמנם כאשר תשוב היא ותתקן שאר המדרגות לתוכה לקבל ממקומם העליון אזי נקראת תשובה שלימה ששבה היא ושבו המדרגות אחת אל אחת ואז היא שלימה בעצם כל המדרגות. ותשובה זו היא ע"י שיתגלה כ"ע מראש האצילות ונוקב ויורד עד המלכות וזהו תשובה וכן נתבאר שם בפ"י. ובפ"י נשא (דף קכ"ב ע"ב) פ"י כי המלכות ג"כ נקראת תשובה וז"ל אלא דא איקרי תשובה כד מהדר רחמי לקבלהא והיא תבת ...

Pardes Rimmonim (Public Domain)

64 ועיין בפ' ויקרא

הטקסט מפנה את הקורא לזוהר על ויקרא (סוף דף ט"ז ע"ב ודף ט"ז ע"א), עם המקדש מלך והרמ"ז שם. הזוהר אומר שכאשר כל מדרגה חוזרת למקומה וכולן מתברכות יחד, הדבר נקרא תשובה שלמה.

Zohar, Vayikra 32:246-35:257 ספר זוהר, ויקרא ל"ב:רמ"ו-ל"ה:רנ"ז

65 ועיין בפרשה אמור (דף ק' ע"ב)

הזוהר על אמור אומר שביום הכיפורים כל ישראל חוזרים בתשובה שלמה, והאם העלינה מאירה ללבנה, שהיא מלכות. הטקסט מצטט זאת בקשר לעלייתה של מלכות ביום הכיפורים.

Zohar, Emor 38:202-40:226 ספר זוהר, אמור ל"ח:ר"ב-מ"ב:רכ"ו

66 ולא תתורו כו' אשר אתם זונים

מפרשת ציצית: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים

אחריהם". מובא לעניין הכנעת התשוקה לדברים זרים.

Numbers 15:39 במדבר ט"ו:ל"ט

וְהָיָה לָכֶם לְצִיצֵת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת ה' וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תִתּוּרוּ אַחֲרָי לִבְכֶּכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם:

And it shall be unto you for a fringe, that ye may look upon it, and remember all the commandments of the L-RD, and do them; and that ye go not about after your own heart and your own eyes, after which ye use to go astray

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

67 ואל אישך תשוקתך

"ואל אישך תשוקתך". נקרא כתשוקת הלב המופנית אל ה'.

Genesis 3:16 בראשית ג:ט"ז

אֶל־הָאִשָּׁה אָמַר ה' הִנֵּה אַרְבָּה עֲצוֹנָה וְהָרְגָה בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים וְאֵל־אִישׁךָ תִּשְׁקֶתָּה וְהוּא יִמְשָׁל־בָּךְ:

Unto the woman He said: 'I will greatly multiply thy pain and thy travail; in pain thou shalt bring forth children; and thy desire shall be to thy husband, and he shall rule over thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

68 לזאת יקרא אשה

"לזאת יקרא אשה, כי מאיש לוקחה זאת". אדמו"ר חזקוני קורא את שתי המילים כרומזות לאש של ה"א ולאש של יו"ד.

Genesis 2:23 בראשית ב:כ"ג

וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הִפַּעַם עָצָם מֵעַצְמִי וּבָשָׂר מִבָּשָׂרִי לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה כִּי מֵאִשׁ לָקַחְתִּי־זֹאת:

And the man said: 'This is now bone of my bones, and flesh of my flesh; she shall be called Woman, because she was taken out of Man

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 12

69 יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב

רבי יעקב אומר: "יפה שעה אחת של תשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא".

Pirkei Avot 4:17 משנה אבות ד':י"ז

הוא היה אומר, יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה, מכל חיי העולם הבא. ויפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא, מכל חיי העולם הזה:

He used to say: more precious is one hour in repentance and good deeds in this world, than all the life of the world to come; And more precious is one hour of the tranquility of the world to come, than all the life of this world

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

70 שובה ישראל עד הוי אלקיך

"שובה ישראל עד הוי אלקיך, כי כשלת בעונך". יש לקרוא כאן: שובו עד שהווי הנעלה יתגלה כ"אלקיך".

Hosea 14:2 הושע י"ד:ב'

שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֱלֹהֶיךָ כִּי כִשַּׁלְתָּ בְּעֹנֶךָ:

Return, O Israel, unto the L-RD thy G-d; For thou hast stumbled in thine iniquity

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 13

71 ואהבת את הוי אלקיך

"ואהבת את הוי אלקיך בכל לבבך, ובכל נפשך ובכל מאדך".

Deuteronomy 6:5 דברים ו:ה'

וְאַהֲבַתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

72 אחד

"שמע ישראל, הוי אלקינו, הוי אחד". הפסוק שלפניו, שאותו קורא אדמו"ר חזקוני יחד עם "ואהבת".

Deuteronomy 6:4 דברים ו:ד'

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הָאֱלֹהִינוּ הָאֶחָד:

HEAR, O ISRAEL: THE L-RD OUR GOD, THE L-RD IS ONE

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 14

73 דלית מחשבה תפיסא

בתפילת אליהו (פתח אליהו) נאמר על ה': "אין מחשבה יכולה להשיג אותך כלל". הדברים מובאים בהקשר של סוכב כל עלמין, שאין מחשבה יכולה להשיגו.

Tikkunei Zohar 17a:10-12 תקוני זוהר י"ז א:י"יב

אנת הוא עלאה על כל עלאין סתימא על כל סתימין. לית מחשבה תפיסא בך כלל. אנת הוא דאפיקת עשר תקונין. וקרינן לון עשר ספירן. לאנהגא בהון עלמין סתימין דלא אתגליין. ועלמין דאתגליין. ובהון אתכסיאת (נ"א אתכסייא) מבני נשא. ואת הוא דקשיר לון ומיחד לון. ובגין דאנת מלגאו. כל מאן דאפריש חד מן חבריה מאלין עשר. אתחשיב ליה כאלו אפריש בך.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

74 ולא מכל מדות

בהמשך פתח אליהו נאמר שלקב"ה אין דין ידוע ואין משפט ידוע, "ולא מכל אלה המדות כלל". הדברים מובאים בהקשר של סוכב כל עלמין, שהוא למעלה מכל הספירות.

Tikkunei Zohar 17b:5-7 תקוני זוהר י"ז ב:ה'-ו'

אבל לאו דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין. ולא משפט ידיעא דאיהו רחמי ולא מכל אלין מדות כלל. קום רבי שמעון ויתחדשון מלין על ירך דהא רשותא אית לך (נ"א אתיהיב לך) לגלאה רזין טמירין על ירך מה דלא אתיהיב רשו לגלאה לשום בר נש עד כען. קם רבי שמעון פתח ואמר לך יי הגדולה והגבורה וכו'

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

75 לחמי לאשי

"קרבני לחמי לאשי". כעת המאמר מתחיל לפרש את המילים האלה.

Numbers 28:2 במדבר כ"ח:ב'

צו את־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת־קִרְבְּנִי לְחָמִי לְאִשֵּׁי רֵיחַ נִיחָחִי תִשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ:

Then the L-RD G-d formed man of the dust of the ground, and breathed into his nostrils the breath of life; and man became a living soul.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

81 לרוח ממללא

אונקלוס מתרגם "נפש חיה" כ"רוח ממללא", ובכך קושר בין האדם, המדבר, לבין הרוח.

Onkelos Genesis 2:7 תרגום אונקלוס על בראשית ב':ז

וּבָרָא יי אֱלֹקִים ית אָדָם עֶפְרָא מִן אֲדָמָתָא וּנְפַח בְּאַפּוּהִי נְשָׁמָתָא דְחַיִּי וְהָיָה בְּאָדָם לְרוּחַ מְמַלְלָא:

Sifsei Chachomim Chumash, Metsudah Publications, 2009 (CC-BY-NC)

פסוקה 15

82 ואל אישך תשוקתך

"ואל אישך תשוקתך". תשוקת הנפש הבהמית, לאחר שהשתנתה, מופנית אל ה'.

Genesis 3:16 בראשית ג':טז

אֶל־הָאִשָּׁה אָמַר ה'רְבָּה אֲרָבָה עֲצָבוֹנָהּ וְהִרְבָּה בְּעֶצֶב תִּלְדִּי בָנִים וְאֶל־אִישָׁהּ תִּשְׁוָקֶתָּהּ וְהוּא יִמְשָׁל־בָּהּ:

Unto the woman He said: 'I will greatly multiply thy pain and thy travail; in pain thou shalt bring forth children; and thy desire shall be to thy husband, and he shall rule over thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת
בראשית ג, טז.

פסוקה 16

83 שמאלו תחת לראשי

"שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני". השמאל, אש האהבה שמלמעלה, הוא שמעלה את הנשמה.

Song of Songs 2:6 שיר השירים ב':ו

שְׁמָאלוֹ תַּחַת לְרָאשִׁי וַיְמִינִי תַּחְבֵּקֵנִי:

Let his left hand be under my head, And his right hand embrace me

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת
שה"ש ב, ו.

84 בפי שלח

ההערה מפנה למאמר על ציצית, שאליו מתייחס הטקסט בעניין אש יו"ד ואש ה"א.

הערת קה"ת
לעיל בלקו"ת מד, ג.

85 סדי"ה כי ביום הזה יכפר

המאמר מסביר את יום הכיפורים, יום התשובה, כהתגלות של הקב"ה כפי שהוא, למעלה הן מממלא כל עלמין והן מסובב כל עלמין; מדרגה זו היא מקור הסליחה. שם מדובר באור חדש ממדרגת "הצור".

הערת קה"ת
לעיל פ' אחרי כו, ג.

Command the children of Israel, and say unto them: My food which is presented unto Me for offerings made by fire, of a sweet savour unto Me, shall ye observe to offer unto Me .in its due season

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

76 זורעי על כל מים

"אשריכם זורעי על כל מים". הדברים מובאים בהקשר של המים, היסוד שמצמיח דברים.

Isaiah 32:20 ישעיהו ל"ב:כ

אֲשֶׁרִיכֶם זֹרְעֵי עַל־כָּל־מַיִם מְשַׁלְחֵי רִגְלֵי־הַשּׁוֹר וְהַחֲמֹר:

Happy are ye that sow beside all waters, That send forth freely the feet of the ox and the ass

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

77 משרתיו אש לוהט

"עושה מלאכיו רוחות, משרתיו אש לוהט". הדברים מובאים בהקשר של המלאכים, שהם אש.

Psalms 104:4 תהילים ק"ד:ד

עֹשֶׂה מְלָאכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט:

Who makest winds Thy messengers, the flaming fire Thy ministers

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

78 פני אריה פני שור

פני החיות שבמרכבה: פני אדם, פני אריה מימין, פני שור משמאל ופני נשר.

Ezekiel 1:10 יחזקאל א':י

וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל־הַיָּמִין לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי־שּׁוֹר מִהַשְּׂמָאוֹל לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי־נֶשֶׁר לְאַרְבַּעַתָּם:

As for the likeness of their faces, they had the face of a man; and they four had the face of a lion on the right side; and they four had the face of an ox on the left side; they four had also the face of an eagle

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

79 ומראהם כנחלי אש בוערות כמראה הלפידים

"ודמות החיות מראהן כנחלי אש בוערות, כמראה הלפידים".

Ezekiel 1:13 יחזקאל א':יג

וּדְמוּת הַחַיּוֹת מְרֵאִיהֶם כְּנַחְלֵי־אֵשׁ בְּעֻרּוֹת כְּמֵרָאָה הַלְּפָדִים הָיָא מִתְהַלֵּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת וְנִגְהָ לְאֵשׁ וּמִן־הָאֵשׁ יוֹצֵא כֶּרֶק:

As for the likeness of the living creatures, their appearance was like coals of fire, burning like the appearance of torches; it flashed up and down among the living creatures; and there was brightness to the fire, and out of the fire went forth lightning.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

80 ויהי האדם לנפש חיה

"וייצר הוי' אלקים את האדם... ויפח באפיו נשמת חיים, ויהי האדם לנפש חיה".

Genesis 2:7 בראשית ב':ז

וַיִּצְרֶה ה' אֱלֹקִים אֶת־הָאָדָם עֹפֶר מִן־הָאֲדָמָה וַיִּפֹּחַ בְּאַפּוֹ נְשָׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה:

86 ובפ' נשא

המאמר בנשא מבחין בין שני סוגי "שמאל": "שמאלו תחת לראשי", המעורר את נשמות ישראל ומעלה אותן ברשפי אש האהבה, ו"שמאל דוחה". כשהשמאל נכלל בחסד, מתקיים "ויתן עזו למלכו".

הערת קה"ת
לעיל כה, ד.

87 ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים

הזהר מלמד שבזכות הקרבנות ישראל "מפרנסים את אביהם שבשמים". אדמו"ר הזקן נבאר על פי זה מדוע הקרבן נקרא "לחמי".

Zohar III, 7b זח"ג ז, ב

הערת קה"ת

זח"ג ז, ב. וראה שהש"ר א סד"ה לסוסתי. יל"ש רמז תיח.

88 הלחם שעליו יחיה האדם

"לא על הלחם לבדו יחיה האדם". הטקסט רומז לפסוק זה כדי להצביע על הלחם כדבר המקיים את חיי הגוף.

Deuteronomy 8:3 דברים ח:ג

וַיַּעַזְבֵךְ וַיַּרְעֲבֵךְ וַיֹּאכְלֶךָ אֶת־הַמָּן אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ וְלֹא יָדְעוּן אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן הוֹדִיעָךָ כִּי לֹא עַל־הַלֶּחֶם לִבְדּוֹ יְחִיָּה הָאָדָם כִּי עַל־כָּל־מוֹצֵא פִּיהוּ יְחִיָּה הָאָדָם:

And He afflicted thee, and suffered thee to hunger, and fed thee with manna, which thou knewest not, neither did thy fathers know; that He might make thee know that man doth not live by bread only, but by every thing that proceedeth out of the mouth of the L-RD doth man live

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

89 בת"ז וכמה גופין

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

בהקדמה (פתח אלי').

90 בפתח אליהו נאמר: "ואנת תקינת לון כמה גופין", על הספירות, הנקראות

גוף ביחס ללבושים המכסים אותן. באותו קטע נאמר גם שה' "לית בך מכל אלין מדות כללי".

Tikkunei Zohar 17a:15 תקוני הזהר י"ז א:ט"ו

*לבושין תקינת לון דמנייהו פרחין נשמתינ לבני (נ"א דבני) נשא וכמה גופין תקינת לון דאתקריאו גופא לגבי לבושין דמכסיין עליהון.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

91 ריח ניחוח

"קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי". אדמו"ר הזקן מחלק את הביטוי לעלייה — הריח — ולירידה — "ניחוחי".

Numbers 28:2 במדבר כ"ח:ב'

צו את־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת־קֶרְבְּנִי לַחְמִי לְאִשֵּׁי רִיחַ נִיחֹחִי תִשְׁמְרוּ לְהִקְרִיב לִי בְמוֹעָדוֹ:

Command the children of Israel, and say unto them: My food which is presented unto Me for offerings made by fire, of a sweet savour unto Me, shall ye observe to offer unto Me in its due season

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

92 נחות דרגא

"רדת מדרגה אחת וקח אשה". אדמו"ר הזקן מצטט את המילה הארמית "נחות", שפירושה "רד", כאחת המשמעויות של "ניחוחי".

Yevamot 63a:10-11 יבמות ס"ג א:י"א

טובם ולא תשפיץ. שפיץ ולא תיבני. שכל העוסק בבנין — מתמסכן. קפוצ זבין ארעא, מתון נסיב איתתא. נחית דרגא נסיב איתתא. סק דרגא בחר שושבינא. אמר רבי אלעזר בר אבינא: אין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל, שנאמר: "הכרתי גוים נשמו פנותם החרבתי חצותם", וכתוב: "אמרתי אך תיראי אותי תקחי מוסר".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

יבמות סג, א.

93 נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני

בספרי על "ריח ניחוח להווי": "נחת רוח לפני, שאמרתי ונעשה רצוני".

Sifrei Bamidbar 143:3 ספרי במדבר קמ"ג:ג

... תלמוד לומר כמנחת הבוקר וכנסכו תעשה: מגיד כשהזבח קרב - נסכים קרבים עמו: אשה - אע"פ שאתה נותן לאשים לא ירצה עד שיהו כאשים: אשה ריח ניחח לה' - נחת רוח לפני, שאמרתי ונעשה רצוני. שמעון בן עזאי אומר בוא וראה: בכל הקרבנות שבתורה לא נאמר בהם לא אלקים ולא אלקיך ולא שדי וצבאות אלא יו"ד והי", שם מיוחד, שלא ליתן פתחון פה למינים לרדות. ללמדך, שאחד מרבה ואחד ממעיט לפני הקב"ה. וכשם שנאמר ריח ניחח בשור - כך נאמר בבן הצאן, וכך נאמר בבן העוף; ללמדך שאין לפניו ...

And the second lamb": Why is this writ-" (Bamidbar 28:8) ten? Since it is written "the one lamb shall you offer in the morning," I might think that if it were not offered in the morning it could be offered in the evening. It is, therefore, written "the second shall you offer up towards evening," implying that if the morning tamid had not been offered, the evening tamid is not to be offered. When is this so? When the altar had not been inaugurated. But if it had been inau-
... gurated, even

Wikisource (CC-BY-SA) • Sifrei by Rabbi Shraga Silverstein (CC-BY)

94 כח' היא ראשית ההשתלשלות

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Etz Chaim.

הערת קה"ת

ראה ע"ח שי' דרושי אבי"ע, פ"א.

95 בעשרה מאמרות

"בעשרה מאמרות נברא העולם".

Pirkei Avot 5:1 משנה אבות ה:א'

בְּעֶשְׂרֵה מְאֻמְרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם. וּמָה תִּלְמוּד לומר, וְהֵלֵא בְּמֵאֻמְרָ אֶחָד יְכוּל לְהִבְרָאוֹת, אֲלֵא לְהַפְרֵעַ מִן הַרְשָׁעִים שֶׁמֵּאֻמְדִּין אֶת הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בְּעֶשְׂרֵה מְאֻמְרוֹת, וְלִתּוֹ שֶׁכֵּר טוֹב לְצַדִּיקִים שֶׁמֵּקֻמְדִּין אֶת הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בְּעֶשְׂרֵה מְאֻמְרוֹת:

With ten utterances the world was created. And what does this teach, for surely it could have been created with one utterance? But this was so in order to punish the wicked who destroy the world that was created with ten utterances, And to give a good reward to the righteous who maintain the world that was created with ten utterances

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

96 בעשרה מאמרות שנבה"ע

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
אבות רפ"ה.

97 ובראשית נמי מאמר הוא

הגמרא מונה את עשרת המאמרות שבהם נכרא העולם ומסבירה שגם "בראשית" הוא מאמר, אף שלא נאמר בו "ויאמר ה'".
Rosh Hashanah 32a:19-20 ראש השנה ל"ב א"י"ט-כ"י
"ויאמר" דבראשית תשעה הו! "בראשית" נמי מאמר הוא, דכתיב: "בדבר ה' שמים נעשו". רבי יוחנן בן נורי אומר: אם אמר שלש שלש מכוין — יצא. איבעיא להו, היכי קתני: שלש מן התורה, שלש מן הנביאים, ושלש מן הכתובים — דהו תשע, ואיכא בינייהו חדא, או דלמא: אחד מן התורה, ואחד מן הנביאים, ואחד מן הכתובים — דהויין להו שלש, ואיכא בינייהו טובא?
William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)
הערת קה"ת
ר"ה לב, א.

פסוקה 17

98 החכמה מאין תמצא

"והחכמה, מאין תמצא?" החסידות דורשת את "מאין" במשמעות "מן האין": החכמה נמשכת מבחינת אין.
Job 28:12 איוב כ"ח:י"ב
והחכמה מאין תמצא ואי זה מקום בינה:
But wisdom, where shall it be found? And where is the place
?of understanding
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת
איוב כח, יב.

99 דירה בתחתונים

המדרש אומר שכאשר ברא הקדוש ברוך הוא את העולם, הוא רצה שתהיה לו דירה בתחתונים, כפי שיש לו בין העליונים.
Midrash Tanchuma, Nasso 16:1 מדרש תנחומא, נשא ט"ז:א
... באתי לגני אחזתי כלה (שה"ש ה, א). אמר רבי שמואל בר נחמן, בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את העולם, נתאנה שיהא לו דירה בתחתונים כמו שיש בעליונים. ברא את האדם וצוה אותו ואמר לו: מכל עץ הגן אכל תאכל, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו (בראשית ב, טז-יז). ועבר על צויו. אמר לך הקדוש ברוך הוא, כך הייתי מתאנה שיהא לי דירה בתחתונים כמו שיש לי בעליונים, ודבר אחד צויתי אותך ולא שמרת אותו. מיד סלק הקדוש...
So it came to pass on the day that Moses had" (Numb. 7:1) finished." Rav says, "Every place where it is stated, 'So it came to pass (wayehi), [is referring to] something new'; but R. Simeon says, "Every place where it says, 'So it came to pass (wayehi)' [is referring to] something which existed, has ceased [to exist] for a long time, and has returned to be as it was. 5:7. This text is related (to Cant. 5:1), "When I come to ... my garden, my sister bride." R. Samuel bar

Midrash Tanchuma -- Torat Emet (Public Domain) • Townsend 1989
translation of Midrash Tanhuma, S. Buber Recension, edited and
supplemented by R. Francis Nataf (CC-BY)

100 כולא קמי כלא ממש חשיבי

הזוהר אומר שכל מה שלפניו נחשב לאין.
Zohar I, 11b זח"א י"א, ב
הערת קה"ת
זח"א י"א, ב.

101 ואין ערוך לך

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
ברכת יוצר דשבת.

102 ואם צדקת מה תתן לו

"אם צדקת מה תתן לו, או מה מידך יקח?"
Job 35:7 איוב ל"ה:ז
אם-צדקת מה-תתן-לו או מה-מידך יקח:
If thou be righteous, what givest thou Him? Or what re-
?ceiveth He of thy hand
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת
איוב לה, ז.

103 בחי רצון לדור בתחתונים

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
ראה תנחומא נשא טז.

פסוקה 18

104 למעלה — ומנחה לשון מנוחה

בכתביד זה נוספו כאן המילים "תחילת הגהה", והקטע שמ"שכן בתפילת מנחה ועד "באברהם" מסומן כהגהה.
הערת קה"ת
בבוכ 1824 נוסף תי הגהה ומציין שקטע דלהלן בשו"ה תפלת "שבמנחה".
באברהם" הוא הגהה.

105 תפלת — י"ח שבמנחה אין שם רק תפלת י"ח

מאמר זה מופיע בכתביד זה, ובשוליו מצויה הגהה בכתב ידו של רבי רבלין (מוהר"א ריבלין) על מעלתה המיוחדת של תפילת מנחה, ובה רשומים המקורות שלהלן.
הערת קה"ת
בבוכ כתי" 523 שיג, ב נמצא מאמר דהלקו"ת, ועל הגליון רשום הגהה בגוכתי"ה הרי"ה מוהר"א ריבלין: (ועי' תוס' פסחים ק"ז ד"ה סמוך למנחה ובגליון הש"ס בשם אבודרהם ע"ש. ועי' תו"א וישלח מ"ג רע"ב [קה"ת כה, ד] כל זמן מנחה ועמ"ש הפרישה בא"ה ר"ס רלב עמ"ש השור והטעם כי דמפרש למה אלי נענה במנחה דוקא מפני שהתפלה או יש לה סגולה מצד הזמן שהוא טרוד וכי יעריש ועי' בשו"ת אמונת שמואל סי' קי יעריש).

פסוקה 19

106 אך הנה

חלק זה של המאמר נדפס באור התורה על ויקרא, בצירוף כמה הגהות.
הערת קה"ת

מובא באוה"ת ויקרא-ג ע' תשנא עם איזה הגהות. וראה גם אוה"ת פ' פנחס ע' א"ע.

107 אש שלמעלה

הנוסח שם מוסיף אחרי "האש שלמעלה": "(בחינת אש היריד)".
הערת קה"ת
שם נוסף: (בחי' אש יו"ד).

108 באש שלמטה

הנוסח שם מוסיף אחרי "האש שלמטה": "(אש הח"א)".
הערת קה"ת
שם נוסף: (אש ה').

109 את קרבני

"את קרבני לחמי לאישי... תשמרו להקריב לי במועדו". הקטע מפרש את "את קרבני" כלימוד תורה, ואת "תשמרו" כתורה שבעל פה.

Numbers 28:2 במדבר כ"ח:ב'

צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאישי ריח ניהי תשמרו להקריב לי במועדו:

Command the children of Israel, and say unto them: My food which is presented unto Me for offerings made by fire, of a sweet savour unto Me, shall ye observe to offer unto Me in its due season

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

110 כלומר קרובים אלי ומקרבין אותי

ההערה מציינת שביאור ל"קרובות אליי ומקרבות אותי" נמצא שם.
הערת קה"ת
בסה"מ תרל"ה-ב ע' שפג יש כאן ביאור.

111 סדיה ואתה תצוה

שם מתפרש "תצוה" מלשון "צוותא", קשר, הנוצר תחילה באמצעות בחינת משה. מכך נובעת "חוקת עולם מאת בני ישראל": אותיות התורה, הנמשכות מבחינת משה, גורמות להדלקת הנרות של אהרן ולשמחת המצווה.
הערת קה"ת
תו"א פא, ד.

112 חקת עולם לדורותם מאת בניי

"חוקת עולם לדורותם מאת בני ישראל" — נאמר על הדלקת נרות המנורה.

Exodus 27:21 שמות כ"ז:כ"א

באהל מועד מחוץ לפרכת אשר עליה עזת ערף אתו אהרן ובניו מערב עד בקר לפני ה' חקת עולם לדורותם מאת בני ישראל:

In the tent of meeting, without the veil which is before the testimony, Aaron and his sons shall set it in order, to burn from evening to morning before the L-RD; it shall be a statute for ever throughout their generations on the behalf of the children of Israel

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

113 והן הגורמי

במקום שבו נוסחנו אומר "והן הגורמות" (ha-gormim), בתורה אור שם מופיעה צורת הנקבה, ha-gormos.

הערת קה"ת

בתו"א שם: והן הגורמות.

114 משה ידבר

"משה ידבר והאלקים יענו בקול". הטקסט מציין את שם המאמר העוסק בפסוק זה.

Exodus 19:19 שמות י"ט:י"ט

ויהי קול השפף הולך וזק מאד משה ידבר והאלקים יענו בקול:

And when the voice of the horn waxed louder and louder, Moses spoke, and G-d answered him by a voice
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

115 ודברי אשר שמתי בפיו

"רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיו לא ימושו מפיו". הפסוק מובא ביחס לדברי התורה שאדם מדבר, שהם דבריו של ה' עצמו.

Isaiah 59:21 ישעיהו נ"ט:כ"א

ואני זאת בריתי אותם אמר ה' רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיו לא ימושו מפיו ומפי ירעה ומפי ירעה אמר ה' מעתה ועד עולם:

And as for Me, this is My covenant with them, saith the L-RD; My spirit that is upon thee, and My words which I have put in thy mouth, shall not depart out of thy mouth, nor out of the mouth of thy seed, nor out of the mouth of thy seed's seed, saith the L-RD, from henceforth and for ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישעיי נט, כא.

116 ואמרו מתניתא מלכתא

הגמרא נותנת את סימן הזיכרון "מתניתא מלכתא", כדי לזכור שההלכות שבמשניות נאמרו על ידי רב מלכיא. אדמו"ר הוקן מסתמך על הביטוי ביחס לתורה שבעל פה, הפוסקת כמלך כיצד לקיים כל מצווה.

Beitzah 28b:14-15 ביצה כ"ח ב:י"ד-ט"ו

רב פפא אמר: מתניתין ומתניתא — רב מלכיא. שמעתתא — רב מלכיא. וסימניה: מתניתין מלכתא. מאי ביניהו? איכא ביניהו שפחות. מתני' לא יאמר אדם לטבח: שקול לי בדינך בשר, אכל שוחט ומחלק ביניהם.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

ביצה כח, ב. (מתניתין).

117 כל הקורא בתו' הקב"ה קורא

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

תדב"א רפ"ח. יל"ש איכה רמז תרלד (בשינוי קצת).

118 וכל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו

בתנא דבי אליהו נאמר שכאשר תלמיד חכם יושב ולומד תורה, הקדוש ברוך הוא יושב מולו ולומד עמו.

Tanna DeBei Eliyahu Rabbah 18:1 תנא דבי אליהו רבה י"ח:א'

... א"כ למה נאמר בכל צרתם לו צר אלא אמר הקב"ה בכל צער וצער שיש לישראל כביכול אני עמהם שנאמר לו צר א"ת לו צר אלא לי צר שנאמר (ישעיהו מ"ט:ג) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר כך אתפאר לכך נאמר קומי רני בלילה וגו' מאי שפכי כמים לכך נכח פני ה' מכאן אמרו כל ת"ח שיושב וקורא ושונה ועוסק בתורה הקב"ה יושב כנגדו וקורא ושונה עמו שכאן נאמר נכח פני ה' ולהלן הוא אומר ויחנו אלה נוכח אלה וגו' (מלכים א כ':כ"ט) מה להלן פניהם של אלו נוכח פניהם

...

119 ובטול דבור בדבור

ההערה מפנה למקום זה בעניין ביטול דיבורו של האדם בתוך הדיבור האלוקי.
הערת קה"ת
ראה בסה"מ תרל"ה-ב ע' שפה.

120 בד"ה ראשי המטות

ההערה מציינת שהמאמר "ראשי המטות" נמצא בלקוטי תורה על מטות.
הערת קה"ת
לקמן פ' מטות

121 ראשי המטות

"וידבר משה אל ראשי המטות... לאמר: זה הדבר". הטקסט מצייין את שם המאמר העוסק בפסוק זה.

Numbers 30:2 במדבר ל:ב'

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־רָאשֵׁי הַמִּטּוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־רָאשֵׁי הַמִּטּוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' And Moses spoke unto the heads of the tribes of the children of Israel, saying: This is the thing which the L-RD hath commanded.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

122 ד"ה משה ידבר

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
ת"א סט, א.

123 ע"פ חקת התורה

המאמר מסביר שכוח התשוקה של הנפש הבהמית מושרש בעצמו בקדושה העליונה, ב"פני שור" שבמרכבה, ושהרע הוא רק הכיוון שאליו הופנה. לכן, כשאדם חוזר אל ה', הוא יכול להפנות את ליבו מקצה אחד לקצה האחר.
הערת קה"ת
לעיל פ' חקת נו, א.

124 תולעת יעקב

"אל תיראי תולעת יעקב". הטקסט מצייין את הדיון בפסוק זה במאמר חוקת.

Isaiah 41:14 ישעיהו מ"א:יד

אַל־תִּירָאִי תוֹלַעַת יַעֲקֹב מִתִּי יִשְׂרָאֵל אֲנִי עֹזְרֶתִיךָ נְאֻמ־ה' וְגֹאֲלֶךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:

Fear not, thou worm Jacob, And ye men of Israel; I help thee, saith the L-RD, And thy Redeemer, the Holy One of Israel
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

125 שמור

הטקסט מפנה לזוהר על Bereishis (48b), בעניין "שמור", שאותו הוא קושר לנקבה.
Zohar, Bereshit 78:196-79:206 ספר הזוהר, בראשית ע"ח:קצ"ו-ע"ט:ר"ו

126 שמור

הטקסט מפנה גם לזוהר על Yisro (70b and 92a), בעניין "שמור".
Zohar, Yitro 32:528-33:537 ספר הזוהר, יתרו ל"ב:תקכ"ח-ל"ג:תקל"ז

127 מאבד מה שנותנים לו

הגמרא מגדירה שוטה כ"מי שמאבד כל מה שנותנים לו". אדמו"ר הזקן קורא את המילה "מה" (מה) כביטול.
Chagigah 4a:1-2 חגיגה ד' א:א-ב'
כְּמִי שֶׁנָּתַן שׁוֹר חֲמור וְגָמֵל, וְנִעְשָׂה מוֹעֵד לְכָל. אָמַר רַב פִּפְא: אִי שְׁמִיעַ לְקָה לְרַב הוּנָא הָא דְתַנְיָא: אִי זֶה שׁוֹטָה — זֶה הַמַּאבֵּד כָּל מַה שְׁנוֹתְנִים לוֹ, הָנוּ הָדָר בָּקָה. אִיבְעִיָא לְהוּ: כִּי הָנוּ הָדָר בָּקָה — מִמְקָרַע כְּסוּתוֹ הוּא דְהָנוּ הָדָר בָּקָה, דְּדַמְיָא לְהָא, אוּ דְלָמָּא: מְכּוּלְהוּ הָנוּ הָדָר? תִּיקוּ.
William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

128 מה ראו על ככה

"מה שראו בעניין זה". הטקסט מתייחס להסבר נוסף למילה "מה" בפסוק הזה.

Esther 9:26 אסתר ט':כ"ו

עֲלִיפֹן קָרְאוּ לַיָּמִים הָאֵלֶּה פּוּרִים עַל־שֵׁם הַפּוּר עֲלִיפֹן עַל־כִּלְדָּבָרִי הָאֲנִירָת הַזֹּאת וּמַה־רָאוּ עַל־כֶּכָּה וּמָה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם:

Wherefore they called these days Purim, after the name of pur. Therefore because of all the words of this letter, and of that which they had seen concerning this matter, and that which had come unto them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

129 מי מנה עפר יעקב

"מי מנה את עפר יעקב?" הטקסט מתייחס להסבר לפסוק הזה בעניין שם מ"ה שניתן לכל אדם.

Numbers 23:10 במדבר כ"ג:י'

מִי מִנָּה עֶפְר יַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֹתִי־רַבֵּעַ יִשְׂרָאֵל תָּמַת נִפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָיִם וְתִהְיֶי אַחֲרִיתִי כְּמֹהוּ:

Who hath counted the dust of Jacob, Or numbered the stock of Israel? Let me die the death of the righteous, And let mine iend be like his

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

130 נח אצטריך לתיבה

בתחילת Noach אומר הזוהר: "למדנו סוד: נח היה זקוק לתיבה". אדמו"ר הזקן מתייחס להסבר שלפיו התיבה היא דברי תורה ותפילה.

Zohar, Noach 1:1-12 ספר הזוהר, נח א:א-י"ב

Thus the words "these are the generations" imply that this brought forth products and no other. So it was with Noah in the lower world. Noah was the sacred covenant below corresponding to that above, and hence is called "Man of the earth". The inner meaning which we learn from this is that Noah had need of an ark with which to become united in or-

der thereby to preserve the seed of all species, as it is written, "ten, "To preserve seed
The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

131 בל תמוט עולם ועד

"ייסד ארץ על מכוניה, בל תמוט עולם ועד". אדמו"ר הזקן משתמש במילים האלה לתיאור אהבת ה' הקבועה בלב.

Psalms 104:5 תהילים ק"ד:ה'

יִסְד־אֶרֶץ עַל־מְכוּנֶיהָ בַּל־תִּמּוּט עוֹלָם וָעֶד:

Who didst establish the earth upon its foundations, that it
;should not be moved for ever and ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

132 ככתבם וכלשונם

האיגרות שנשלחו ליהודים "ככתבם וכלשונם". אדמו"ר הזקן משתמש בכינוי הזה לתיאור התורה שבכתב, שאותיותיה חייבות לשמור על צורתן המדויקת.

Esther 8:9 אסתר ח':ט'

וַיִּקְרָאוּ סֹפְרֵי־הַמֶּלֶךְ בְּעַת־הַהִיא בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי הוּא־חֹדֶשׁ סִינּוֹן בְּשְׁלוֹשָׁה וְעֶשְׂרִים בּוֹ וַיִּכְתֹּב כָּל־אֲשֶׁר־צִוָּה מֶלֶךְכִּי אֶל־הַיְּהוּדִים וְאֶל־הָאֲחַשְׁדָּרְפָּנִים־וְהַפְּחוֹת וְשָׂרֵי הַמְּדִינּוֹת אֲשֶׁר מֵהֶדּוּ וְעַד־כּוּשׁ שִׁבְעַ וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָּבָהּ וְעַם וְעַם כָּל־שָׁנוּ וְאֶל־הַיְּהוּדִים כִּכְתָּבָם וְכָל־שׁוֹנָם:

Then were the king's scribes called at that time, in the third month, which is the month Sivan, on the three and twentieth day thereof; and it was written according to all that Mordecai commanded concerning the Jews, even to the satraps, and the governors and princes of the provinces which are from India unto Ethiopia, a hundred twenty and seven provinces, unto every province according to the writing thereof, and unto every people after their language, and to the Jews according to their writing, and according to their language

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

20 פסוקה

133 להקריב לי במועדו

"תשמרו, להקריב לי במועדו". כאן מדובר על תפילה ועל המועדים.

Numbers 28:2 במדבר כ"ח:ב'

צו את־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת־קִרְבְּנִי לְחֶמֶי לְאִשֵּׁי רֵיחַ נִיחָחִי תִשְׁמְרוּ לְהִקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ:

Command the children of Israel, and say unto them: My food which is presented unto Me for offerings made by fire, of a sweet savour unto Me, shall ye observe to offer unto Me in its due season

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

134 קדש היא לכם

"תשמרו את השבת, כי קודש היא לכם".

Exodus 31:14 שמות ל"א:יד'

וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הוּא לָכֶם מִחֻלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת כִּי כָל־הָעֹשֶׂה כֹּה מְלָאכָה וְנִכְרְתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמִּיהָ:

Ye shall keep the sabbath therefore, for it is holy unto you; every one that profaneth it shall surely be put to death; for

whosoever doeth any work therein, that soul shall be cut off from among his people

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

21 פסוקה

135 ושמרו דרך ה' לעשות צדקה

"כדי שישמרו את דרך הו', לעשות צדקה ומשפט".

Genesis 18:19 בראשית י"ח:י"ט

כִּי יָדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יֵצֵא אֶת־בְּנָיו וְאֶת־בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דֶרֶךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט לְמַעַן הִבִּיא ה' עַל־אֲבֹרָתָם אֶת־אֲשֶׁר־דִּבֶּר עָלֵיו:

For I have known him, to the end that he may command his children and his household after him, that they may keep the way of the L-RD, to do righteousness and justice; to the end that the L-RD may bring upon Abraham that which He hath spoken of him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

136 כולה וזמנין

בתחילת פרשת קורח מדבר הוזהר על כך שהכול "מוזמנים", ושואל: "מתיו? בזמן שמועד נמצא בעולם". הטקסט מביא זאת כמקור לכך שהמועדים הם הזמנים שבהם הקדושה נקראת ונמשכת למטה.

Zohar, Korach 1:5-4:15 ספר הזהר, קרח א':ה'-ד':ט"ו

137 ויעקב נסע סוכותה

"ויעקב נסע סוכותה". מובא כמקור לקשר בין יעקב לחג הסוכות.

Genesis 33:17 בראשית ל"ג:י"ז

וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכּוֹתָהּ וַיְבָנֶה לּוֹ בֵּית וּלְמִקְנֵהוּ עֲשָׂה סֻכָּת עַל־כֵּן קָרָא שְׁם־הַמָּקוֹם סֻכּוֹת:

And Jacob journeyed to Succoth, and built him a house, and made booths for his cattle. Therefore the name of the place is called Succoth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

22 פסוקה

138 המגביהי לשבת המשפילי לראות

המילים כאן מצטטות את Psalms 113:5. הקטע מופיע למטה.

Psalms 113:5 תהילים קי"ג:ה'

מִי כֹה אֱלֹהֵינוּ הַמְּגַבִּיהִי לְשִׁכְתּוֹ:

Who is like unto the L-RD our G-d, That is enthroned on high

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קיג, ה-ו.

139 המגביהי לשבת המשפילי לראות

"מי כה' אלקינו, המגביהי לשבת, המשפילי לראות בשמים ובארץ?" הפסוק מובא כדי לבסס את העיקרון שמה שמגיע למקום הנמוך ביותר, שורשו הוא במקום הגבוה ביותר.

Psalms 113:5-6 תהילים קי"ג:ה'-ו'

מִי כֹה אֱלֹהֵינוּ הַמְּגַבִּיהִי לְשִׁכְתּוֹ: הַמְּשַׁפִּילִי לְרֹאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

Who is like unto the L-RD our G-d, That is enthroned on high, That looketh down low Upon heaven and upon the

?earth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

140 סדיה למנצח על השמינית

ההערה מציינת שהמאמר "למנצח על השמינית" נמצא ב-Likkutei Torah על Tazria, ושם מוסבר באריכות שעליות השבת, בהיותן בפנימיות בלבד, מתקיימות בפנימיות.

הערת קה"ת
לעיל פ' תזריע.

פסוקה 23

141 מעלמא דאתכסיא

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת
זח"א (יח, א. קנב, א בס"ת. ושם קנב, רע"ב). [כ].

142 מעלמא דאתכסיא

אחד הקטעים שעליהם מפנה הערת קה"ת בעניין הנסתר והנגלה: הוזהר אומר שם על בחינה אחת שהיא "מתגלית", ואילו "כל השאר נסתר".

Zohar, Bereshit 6:60-7:70 ספר הוזהר, בראשית ו':ס"ז-ע'

143 מעלמא דאתכסיא

קטע שעליו מפנה הערת קה"ת (הוא מובא שם בסתרי תורה): יעקב ירש שני עולמות, "העולם הנגלה והעולם הנסתר".

Zohar, Vayetzei 14:101-105 ספר הוזהר, ויצא י"ד:ק"א-ק"ה

144 מעלמא דאתכסיא

קטע שעליו מפנה הערת קה"ת (בתחילת דף קנ"ח ע"ב): בכל מקום יש שני עולמות, אחד נגלה ואחד נסתר, וה' מתברך בשניהם.

Zohar, Vayetzei 24:244-25:254 ספר הוזהר, ויצא כ"ד:רמ"ד-כ"ה:רנ"ד
and when we offer blessings to G-d we invariably associate Him with the two worlds in such words as: "Blessed be the L-rd, the G-d of Israel, from one world even unto the other world" (Ps. 106, 48). It is for this reason that the upper world is named Hu (He), whereas the lower world is named Attah (Thou), because it is blessed from the upper world through the Righteous One. Thus Scripture says: "Blessed be the L-rd out of Zion, who dwelleth in Jerusalem, etc." (Ps. 135, ... 21): assuredly

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

145 המשכה זו בעולם ובחיצוניות . . בבהמ"ק דוקא

ההערה מפנה למקום המבאר מדוע ההמשכה אל העולם ואל חיצוניותו תלויה דווקא בבית המקדש.

הערת קה"ת
ראה אוה"ת נ"ך-ב ע' א"פג.

146 ע"פ מזמור שיר חנוכת

ההערה מציינת שהמאמר על "מזמור שיר חנוכת הבית" נמצא בלקוטי תורה על וזאת הברכה.

הערת קה"ת
לקמן פ' ברכה.

147 מזמור שיר חנוכת הבית

"מזמור שיר חנוכת הבית לדוד". הטקסט מפנה למאמר על פסוק זה, שבו

הבית מתואר כאור מקיף נעלה.

Psalms 30:1 תהילים ל':א'

מזמור שיר־חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד:

.A Psalm; a Song at the Dedication of the House; of David

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

148 כי שכן עליו הענן

"ולא יכול משה לבוא אל אוהל מועד, כי שכן עליו הענן".

Exodus 40:35 שמות מ':ל"ה

וְלֹא־יָכֹל מֹשֶׁה לָּבוֹא אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד כִּי־שָׁכַן עָלָיו הָעֶנָן וַכְּבוֹד ה' מָלֵא אֶת־הַמִּשְׁכָּן:

And Moses was not able to enter into the tent of meeting, because the cloud abode thereon, and the glory of the L-RD —filled the tabernacle

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

149 ע"פ המאמר . . שאל לך אות

ההערה מפנה לביאור של הצמח צדק על דברי הוזהר בעניין "שאל לך אות".

הערת קה"ת
ראה ביאה"ז להצ"צ כרך-א ע' שטו.

150 שאל לך אות

"שאל לך אות מהו"י אלקיך, העמק שאלה או הגבה למעלה".

Isaiah 7:11 ישעיהו ז':י"א

שְׁאַל־לְךָ אוֹת מֵעַם ה' אֱלֹקֶיךָ הָעֵמֶק שְׁאַלָה אוֹ הַגְּבֵהָ לְמַעְלָה:

Ask thee a sign of the L-RD thy G-d: ask it either in the 'depth, or in the height above

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו וההערות.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA); Wikisource (CC-BY-SA); Sifrei by Rabbi Shraga Silverstein (CC-BY); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Kehot Publication Society (CC-BY-NC); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain); Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain); Pardes Rimmonim (Public Domain); Sifsei Chachomim Chumash, Metsudah Publications, 2009 (CC-BY-NC); Midrash Tanchuma -- Torat Emet (Public Domain); Townsend 1989 translation of Midrash Tanhuma, S. Buber Recension, edited and supplemented by R. Francis Nataf (CC-BY); OYW (segmentation according to Warsaw 1880) (Public Domain).

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/](https://likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/) (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיום חגיגי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך likuteitorah.com/he/likkutei-torah/pinchas/1/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק